Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма інтегрованого курсу

«Інтегрований курс української і зарубіжної літератури. 10–12 класи. Основний рівень» для закладів загальної середньої освіти

(авт. Заболотний О. В., Корнійчук В. С. (керівник авторського колективу), Мендусь Т. П., Первак О. П.)
За науковою редакцією Ковбасенка Ю. І.

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.06.2026 №968)

2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма «Інтегрований курс української і зарубіжної літератури. 10–12 класи. Основний рівень» (далі – Програма) розроблена відповідно до:

– Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року;

– Державного стандарту профільної середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 року № 851);

– Типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної освіти за академічним спрямуванням (наказ Міністерства освіти і науки від 26.05.2025 р. № 765).

Програма спрямована на реалізацію компетентнісного підходу в навчанні, забезпечує реалізацію всіх обов'язкових результатів навчання за Державним стандартом профільної середньої освіти мовно-літературної галузі (орієнтирів для оцінювання основного рівня) і призначена для здобувачів освіти 10–12 класів закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання в межах трьох основних кластерів:

– мовно-літературний кластер (профілі, пов'язані з вивченням іноземних мов);

– суспільно-гуманітарний кластер (усі профілі);

– STEM-кластер (усі профілі);

– також у спеціалізованих закладах освіти, які будуть зосереджуватися на відповідних сферах: наука, мистецтво, спорт, військова справа.

Інтегрований курс поєднує вивчення української та зарубіжної літератури як складових єдиного культурного процесу. Такий підхід сприяє реалізації індивідуальної освітньої траєкторії в руслі профілізації шкільної освіти, формує читацьку культуру і здатність учнів / учениць усвідомлювати взаємозв'язки між національним і світовим літературними процесами, глибше розуміти літературу як мистецтво слова, розвиває критичне мислення, уміння аналізувати художні тексти, порівнювати літературні явища різних епох і культур; забезпечує формування мовно-літературних і ключових компетентностей, наскрізних умінь та розвиток духовного світу учнів й учениць.

Метою вивчення інтегрованого курсу української і зарубіжної літератури є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які:

– шанують українську мову і літературу, володіють українською мовою і використовують її в повсякденному житті та надалі в професійних сферах;

– розуміють важливість української мови і літератури як національної цінності та важливого атрибута української національної і громадянської ідентичності;

– читають інформаційні та художні тексти української і зарубіжних літератур для духовного, культурного і національного самовираження, міжкультурного діалогу, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування системи суспільно-державних (національних) цінностей України і ставлень, а також для подальшого професійного становлення, формування громадянської стійкості.

Основні завдання інтегрованого курсу української і зарубіжної літератури:

– формування в учнів цілісного уявлення про розвиток української та світової літератури;

– опанування найкращих надбань класичної і сучасної літератури в розмаїтті літературних напрямів, течій та стилів;

– розвиток естетичного смаку та умінь аналізувати, інтерпретувати й оцінювати мистецькі твори як художні самобутні явища;

– розуміння і застосування понять теорії літератури для глибокого осмислення різних художніх текстів;

– формування навичок порівняльного аналізу художніх текстів / медіатекстів української і зарубіжної літератури, різних перекладів художніх творів, їхніх інтерпретацій засобами інших видів мистецтва;

– розвиток творчих здібностей учнів і здатності до самостійної читацької діяльності, уміння аргументовано висловлювати власну позицію щодо прочитаних художніх творів;

– розвиток і збагачення соціокультурного та емоційного досвіду, формування критичного мислення і гуманістичних ціннісних орієнтирів;

– сприяння реалізації культурного та емоційного досвіду для творчого самовираження і самореалізації;

– виховання рис громадянина України, поваги до культурної спадщини своєї Батьківщини і різних народів світу;

– підвищення рівня загальної культури.

Основні принципи і підходи до побудови Програми:

– хронологічний (історико-літературний);

– жанрово-тематичний (актуальні для учнівства теми й жанри);

– проблемний (актуальна для учнівства проблематика художніх творів);

– мультикультурний (репрезентація різноманітних літературних явищ українського народу і народів світу в контексті діалогу культур у часі);

– компаративний (зіставлення творів (їхніх елементів) авторів / авторок із різних країн із метою сприйняття літератури як єдиного світового процесу);

– україноцентричний (висвітлення розвитку української літератури в контексті глобальних процесів; погляд на світ, спрямований на захист і розвиток національної спадщини; усвідомлення себе як суб'єкта світового культурного процесу);

– концентричний (розширення й поглиблення вивченого раніше матеріалу);

– компетентнісний (спрямований на формування ключових і предметних компетентностей учнів, розвиток наскрізних умінь і навичок);

– особистісно орієнтований (урахування індивідуальних особливостей, інтересів та читацького досвіду здобувачів освіти);

– принцип доступності (відповідність складності матеріалу розумовим можливостям учнів; вивчення матеріалу, запобігаючи перевантаженню, «від відомого до невідомого», «від легшого до важчого», «від простого до складного»);

– принцип природовідповідності (опора на «зони найближчого розвитку», врахування вікових, психологічних та індивідуальних особливостей, нахилів і здібностей учнів / учениць).

Структурні особливості та інструментарій навчальної програми

Програма містить:

1) Пояснювальну записку (де визначені мета, завдання та принципи, на яких ґрунтується програма, структура курсу, способи реалізації цієї програми та особливості організації освітнього процесу з цього інтегрованого курсу);

2) основну частину (в якій викладено орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання здобувачів освіти за роками навчання, запропонований зміст інтегрованого курсу та види навчальної діяльності

здобувачів освіти, які узгоджені з ***чотирма групами вимог до обов'язкових результатів навчання*** в мовно-літературній освітній галузі, визначеними в Державному стандарті профільної середньої освіти / додаток 2);

3) прикінцеву частину (де описано стратегію, методичні підходи до спільної діяльності вчителя й здобувачів освіти для досягнення очікуваних результатів навчання з інтегрованого курсу, окреслено методи й технології навчання, необхідні для досягнення мети, використання різних систем оцінювання (серед яких формувальне та підсумкове), інструментарій для оцінювання).

Особливості змістового наповнення. Зміст програми охоплює широку панораму літератури: від класичних творів до постмодерних та метамодерних текстів XXI століття. Представлено різні роди літератури та міжродові утворення, жанрове розмаїття української та зарубіжної літератури. Авторський колектив заклав до структурування матеріалів модельної програми філологічно-методичну стратегію обрамлення: початок 1 півріччя 10 класу та кінець 2 півріччя 12 класу об'єднані спільною темою «Різноголосся нашого часу», яка репрезентує тексти сучасних авторів у їх жанровому та художньому різноманітті та найбільш близька хронологічно, тематично і проблемно підліткам.

Матеріал структуровано за принципом варіативності та академічної свободи, зокрема запропоновано тексти на вибір учителя та учнів. Твори для текстуального вивчення, аналізу й інтерпретації виділено жирним шрифтом і для них розроблено програмові тези (анотації), оглядові теми подано звичайним шрифтом. Значні за обсягом тексти запропоновано читати скорочено або в уривках, які дають цілісне уявлення про художній твір, зберігають основні сюжетні лінії та авторські стиль і бачення висвітлених проблем та ідей.

До розділів програми запропоновано (на вибір) художні або публіцистичні тексти сучасної літератури **(рубрика «Сучасний погляд»)**, які тематично, ідейно чи проблемно пов'язані з основним матеріалом.

Учитель / учителька може:

- ✔ рекомендувати ці твори для самостійного читання,

- ✔ пов’язувати (порівнювати) їх із творами для текстуального вивчення шляхом компаративного аналізу або ж
- ✔ винести їх на окремий урок для обговорення з учнями / ученицями.

Мета цієї рубрики – показати літературу як живий процес, що не завмер на певному етапі, що твори давніх часів знаходять відгуки в сучасних авторів, переосмислюються відповідно до нових викликів. Ці твори бажано вчителям та учням вибирати спільно, що сприятиме формуванню суб’єктності школярів / школярок.

Тематично доповнюють основну програму **твори для позакласного (самостійного / додаткового) читання**, виокремлені в додатки до програми певного класу. Позакласне читання та вивчення окремих поезій напам’ять не є обов’язковим, має рекомендаційний характер, тож дозволяє вчителям гнучко підходити до навантаження учнів.

Навчальний зміст програми структуровано за допомогою системи спеціальних рубрик та позначок, що забезпечують комплексний підхід до вивчення літератури:

Групи результатів (ГР) – перелік очікуваних результатів учнів / учениць, що корелюються з Державним стандартом профільної середньої школи. У межах кожного класу орієнтири для оцінювання відповідають вимогам до обов’язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти в мовно-літературній освітній галузі.

Теорія літератури (ТЛ) – інструментарій для глибокого осмислення тексту. Опанування літературознавчих понять є обов’язковим і відбувається безпосередньо в процесі аналізу та інтерпретації художніх творів.

Культурний контекст (КК) – передбачає додаткове ознайомлення з інтерпретаціями літературних текстів у творах різних видів мистецтва та/або відображає культурні домінанти певної доби чи країни.

Компаративний аналіз (КА) – пропонує на вибір конкретні аспекти для порівняльного аналізу художніх текстів, їхніх образів та мотивів, що сприяє формуванню цілісної картини світового літературного процесу.

Медіапростір (МП) – особлива частина сучасного культурного контексту, а також сучасні ресурси (фільми, кліпи, інтерв'ю, виступи, блоги, подкасти тощо), залучені до освітнього процесу для розвитку медіаграмотності та критичного мислення здобувачів освіти.

Міжпредметні зв'язки (МЗ) – стратегічний інструмент реалізації інтегрованого підходу. Ця рубрика спрямована на подолання предметної ізольованості та формування в учнів / учениць *цілісної світоглядної системи.* Вона передбачає: *історичний контекст* **(**паралелі з історичними подіями, що формували культурну епоху, стали тлом для сюжету чи долі автора тощо); *мовний аспект* **(**поглиблення лінгвістичних знань через аналіз художніх засобів, мовлення персонажів, особливостей авторського стилю, авторських неологізмів, використання діалектизмів чи особливостей перекладу і т. п.); *географічний та природничий вектори* (дослідження локацій, де розгортаються події, та екологічної проблематики у творах); *етико-філософське наповнення* (зв'язок із курсом «Етика» або «Людина і світ» для обговорення моральних дилем героїв); *інтеграція елементів громадянської освіти* – наскрізний вектор, спрямований на формування громадянської стійкості та української ідентичності, соціальної відповідальності та активної життєвої позиції здобувачів / здобувачок освіти (реалізуються ключові аспекти громадянськості: дискусії про права і свободи, гідність, рівність та справедливість на прикладах класичної та сучасної літератури; навчання медіаграмотності й критичного оцінювання інформації, розпізнаванню фейків, маніпуляцій та пропаганди в художніх і публіцистичних текстах; національна та глобальна ідентифікація особистості як носія української і, ширше, європейської культури, виховання поваги до культурного різноманіття та водночас плекання власних державницьких цінностей).

Для реалізації цих завдань рекомендовано активне використання цифрових ресурсів, зокрема ресурсів ВШО та електронних бібліотек із дотриманням правил кібербезпеки.

Ця Програма (як і будь-яка Модельна програма) є основою для створення Навчальної програми. Учитель – розробник Навчальної програми має визначити кількість годин, необхідну для досягнення результатів навчання здобувачами / здобувачками освіти відповідно до змісту тієї чи іншої теми / розділу та видів навчальної діяльності здобувачів / здобувачок освіти. У процесі розробки навчальної програми він може:

– доповнювати зміст Програми, залучаючи регіональний компонент (напр., «Література рідного краю»);

– розширювати / поглиблювати або ущільнювати зміст окремих розділів / тем Програми, зважаючи на реальні умови роботи (матеріально-технічне забезпечення академічного ліцею, запити батьків, громади), потреби учнівства тощо;

– вилучати або об'єднувати окремі питання;

– змінювати зміст (замінюючи окремі тексти) без внесення змін до загальної структури програми;

– змінювати послідовність вивчення тем, запропоновану Програмою, не порушуючи логічної послідовності досягнення результатів навчання;

– доповнювати, творчо змінювати тематику і зміст запропонованих видів робіт.

Програма забезпечує реалізацію обов'язкового компонента Типової освітньої програми для 10–12 класів і передбачає навчальне навантаження 2 години на тиждень (70 год на рік). Заклад освіти має право збільшити тижневе навантаження на 0,5–1 годину шляхом перерозподілу годин.

Скорочення:
ГР – група результатів;
ТЛ – теорія літератури;
КК – культурний контекст;
КА – компаративний аналіз;
МП – медіапростір;
МЗ – міжпредметні зв'язки.

10 клас

(70 годин на рік; 2 години на тиждень)

І півріччя

Очікувані результати навчання учнів / учениць	**Зміст навчального предмета**	**Пропоновані види навчальної діяльності**
	Вступ	
ГР 1 Слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні	**Художня література: «інструкція» до розуміння світу.** Література як простір діалогу культур і поколінь, де кожен текст стає ключем	*Усна взаємодія* Ознайомлення з особливостями інтегрованого курсу літератури та підручником.

перешкоди, шуми [12 МОВ 1.1.1-1]; застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 МОВ 1.1.2-1]; окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 МОВ 1.5.2-1]; демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 МОВ 1.7.1-2]. **ГР 2** Вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання	до глибшого розуміння людини та світу. Як література допомагає осмислювати події минулого й сучасності, формує світогляд, розвиває емоційний інтелект і здатність критично мислити. Художня література в епоху цифрових технологій. Українська і зарубіжна література: розмова без кордонів. Оригінальна і перекладна література в сучасному світі. Перекладна література як важлива частина української культури, її роль у формуванні української нації. ***Теорія літератури (ТЛ).*** *Художній переклад.* ***Культурний контекст (КК).*** *Види читання. Друковані книги, аудіо- та Е-книжки. Олег Шупляк «Слово-зброя».* ***Компаративний аналіз (КА).*** *Порівняння оригіналу і перекладу / двох різних перекладів.* ***Медіапростір (МП).*** *Використання інтернету для розширення кола читання. Українські бібліотеки. Електронні ресурси українських бібліотек. М/ф «Фантастичні літаючі книги Містера Морріса Лессмора» (реж. Вільям Джонс і Брендон Олденбург, США, 2011).* ***Міжпредметні зв'язки (МЗ).***	Інтерактивна лекція / вікторина. Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Рольова гра «Видавництво вирішує, який твір перекласти». Ролі: перекладач, редактор, маркетолог, читач (висловлення позиції). «Літературний мікрофон»: учні висловлюють думки про улюблені переклади і їхній вплив на українську культуру. Дебати «Що важливіше для формування національної культури – оригінальна чи перекладна література?» / «Що краще: прочитати книжку чи переглянути її екранізацію?». Обговорення проблемних питань: «Книжка vs серіал: хто розповідає історії краще?». Чому тексти, написані 100–200 років тому, досі актуальні? Чи може одна книжка змінити людину? А суспільство? Навіщо читати класику у XXI столітті? Чому ми пізнаємо себе в героях

текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 МОВ 2.1.1-1]; коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]. **ГР 3** Створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1]; представляє створені тексти,	*Інформатика, художня культура.* **Сучасний погляд (***література для самостійного читання і обговорення в класі***).** Максим Рильський. Сонет «Мистецтво перекладу». Григорій Кочур. «Перекладач (Д. Паламарчукові)». Неля Ваховська. «Перекладацька видимість: не обкладинкою єдиною» для «ЧИТОМО».	літературних творів? *Робота з текстом* Читання вступної статті підручника. Складання ментальних карт, схем. Порівняльний аналіз уривків оригіналу та перекладу (стиль, образність, звучання). Робота із цифровими текстами: електронні книжки, аудіокнижки (аналіз електронних книжок, аудіокнижок, онлайн-перекладів, літературних блогів тощо). Ігрові вправи. *Письмова взаємодія* Складання порівняльних таблиць: оригінал / переклад – стиль, сюжетні акценти, емоційна сила; різні види читання: переваги та недоліки. Письмові аргументи / тези для дебатів. Рефлексивне есе «Як читання впливає на моє світосприйняття?». *Дослідження мовлення* Мікродослідження / аналіз

зокрема за тематикою обраного профілю, в різний спосіб [12 МОВ 3.1.1-2]; добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 МОВ 3.1.2-1]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1]; застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 МОВ 4.2.2-1].		різних перекладів невеликого твору / уривка твору, вплив на тон, настрій, образи тощо. Створення презентації / посту / відео «Перекладна література як міст між культурами». Інтерв'ю / опитування однокласників «Які твори (оригінальні чи/та перекладні) вам близькі й чому?».
Різноголосся нашого часу		
ГР 1 Виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також	Жанрове й тематичне розмаїття сучасної літератури. *На хвилі поетичного слова* (*4–5 поезій на вибір*). *Уроки поезії.* **Ліна Костенко (нар. 1930). «Що в нас було? Любов і літо», «Таки цю Землю**	*Усна взаємодія* Виразне читання поезій із подальшим усним тлумаченням ключових метафор та символів. Дискусійний клуб за мотивами оповідань Оксани Сайко: «Утеча з дому – прояв сили, протесту чи

неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 МОВ 1.3.1-1]; виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1]; раціонально поєднує використання вербальних та невербальних засобів в умовах реалізації різних комунікативних стратегій, виявляючи мовну стійкість [12 МОВ 1.6.1-2]. **ГР 2** Вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 МОВ 2.1.1-1];	**людство дотерзає», «Ця ніч була загрозлива і темна».** **«Що в нас було? Любов і літо».** Інтимна лірика про красу й минущість кохання. Мотиви пам'яті, світлого спогаду й вдячності за пережите почуття. Лаконізм, афористичність і щирість інтонації як риси поетичного стилю. **«Таки цю Землю людство дотерзає».** Вірш-застереження, у якому поєднано буденне з незвичним, земне – з космічним, реальне – з уявним. Змалювання поступового наближення людської цивілізації до межі самознищення через агресію, деструктивну поведінку, моральний занепад, фатальні помилки. Вітер як символ руху, неспокою, таємничості. Мотив відповідальності людства за майбутнє. **«Ця ніч була загрозлива і темна».** Громадянська лірика про історичні випробування та мужність людини перед небезпекою. Атмосфера тривоги, драматизм і напруженість образів. Мотив незламності духу й відповідальності за долю Батьківщини. **Артур Дронь (нар. 2000). «Перше до коринтян», «Коли ми скидаємо**	слабкості, егоїзму?» / «Як внутрішній стан людини "добудовує" навколишню реальність?» / «Чи показна грубість є ознакою внутрішньої порожнечі?» / «Як знайти спільну мову з близькими, коли здається, що тебе не розуміють?». Коментування і обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. Усне повідомлення про роль сучасної «фронтової» поезії у формуванні громадянської стійкості та національної ідентичності. Обговорення особистої відповідальності митця за долю світу в часи історичних потрясінь. Усний опис емоційного стану, що виникає під час читання вірша. Усне обґрунтування зв'язку між особистими переживаннями ліричного героя та долею рідного краю. *Робота з текстом*

коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; обґрунтовує критерії добору текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для читання [12 МОВ 2.5.1-2]. **ГР 3** Добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 МОВ 3.1.2-1]; створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань,	**бронежилети»** (із збірки «Тут були ми»). Осмислення солдатського буття у віршах А. Дроня. Мотиви віри, надії та любові як основи життя. Символіка біблійного послання як засіб осмислення духовних цінностей і сучасних проблем. Лаконізм, ритміка та метафоричність як художні засоби передачі глибоких емоцій і смислів. **Юрій Іздрик (нар. 1962). «Екклезіяст 2.0» («Є час обіймати – і час уникати обіймів»).** Роздуми про складність міжособистісних стосунків і внутрішніх рішень. Мотиви близькості й дистанції, часу для спілкування та самопізнання. Контрастна інтонація, ритмічна свобода та метафоричність як засоби авторського стилю. Наближення тексту Святого Письма до почуттів ліричного героя. **Мар'яна Савка (нар. 1973). «Відлітайте, дерева. Прощай нетутешня пташко…».** Ліричний вірш про плинність часу, втрати й неминучість змін у житті людини. Образ дерев як символу пам'яті, дому та коріння. Мотив	Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Аналітичне читання: «Виявлення ключових мотивів і художніх образів поезій». Робота з медіатекстом: перегляд та обговорення відеопоезій чи буктрейлерів до віршів; аналіз відповідності візуального ряду та музичного супроводу авторському задуму. Порівняння традиційної віршованої форми та проявів новаторства поетів. Складання тезауруса: визначення ключових термінів теми. Дослідження алітерацій та асонансів, що наближають поезію до музичного твору. Пошук і тлумачення ключових образів-символів. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. Критичне читання медіатекстів: ознайомлення з інтерв'ю чи публічними виступами поетів /

дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1]; здійснює онлайн-взаємодію, зокрема дискутує в цифровому середовищі в режимі реального часу, толерантно обстоюючи власну позицію, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.2-1]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1].	прощання з минулим і прийняття життєвого руху. Метафоричність, емоційна стриманість і медитативна інтонація як риси сучасної поетики. Контраст між буденністю обов'язку та глибинними почуттями людини у вірші. **Грицько Чубай (1949–1982). «Дон Кіхот», «Останній грім давно скотився з даху».** **«Дон Кіхот».** Філософська лірика про ідеалізм і духовний спротив буденності. Образ Дон Кіхота як символу людини, що зберігає вірність мрії та моральним цінностям. Мотиви самотності, внутрішньої свободи й незламності духу. Символічність, інтелектуальна напруга, інтертекстуальність як риси поетики автора. **«Останній грім давно скотився з даху».** Образ тиші після бурі як паралель внутрішньому стану ліричного героя. Образ грому як символ потрясінь і змін. Мотиви споглядання, пам'яті та плинності часу. Лаконічність, метафоричність і зосереджена інтонація як ознаки індивідуального стилю поета. **Ірина Жиленко (1941–2013). «Ніч, біла від цвітіння вишень».** Ліричний вірш про красу миті,	поетес; аналіз зв'язку між біографією автора / авторки та настроєвою палітрою його / її творів. *Письмова взаємодія* Складання «карти емоцій»: письмове відтворення динаміки почуттів ліричного героя у віршах. Створення цифрового коментаря: «Підготовка короткого відгуку для соціальних мереж про актуальність поезії для сучасного підлітка». Запис найбільш яскравих метафоричних висловів із коротким поясненням їхнього значення. Лист автору (або уявному адресату): «Письмова відповідь на запитання, поставлені в поезіях, або висловлення власних почуттів». *Дослідження мовлення* Лінгвістичне спостереження: «Дослідження епітетів, метафор та символів як засобів створення неповторного стилю поета /

	гармонію природи й внутрішній світ людини. Образ весняної ночі як символу оновлення, світла й тихої радості буття. Мотиви крихкості щастя, споглядання і духовної рівноваги. Ніжна образність, музичність і світла емоційність поезії. **Жак Превер (1900–1977). «Як намалювати птаха».** Роздуми ліричного героя про свободу, творчість і уяву. Образ птаха як метафора прагнення до легкості, польоту та життєвої незалежності. Мотиви експерименту, гри з формою й пошуку власного способу вираження. Лаконічність, простота мови, ритмічна гармонія та жива образність як засоби передачі емоційної та філософської глибини. *Світ юності та випробування реальністю в сучасній прозі.* **Оксана Сайко (нар. 1976 р.)**. Оповідання **«У дощовий вечір».** Проблема батьків і дітей, відсутність комунікації та взаєморозуміння в сім'ї, наслідки імпульсивних вчинків і важливість прощення. **Артур Дронь (нар. 2000 р.).** Новела	поетеси (індивідуально-авторський стиль)». Підбір музичного твору або картини, що найкраще ілюструє поезію. Проєктна діяльність: створення цифрового плаката або короткого відеоролика (буктрейлера), де текст вірша поєднано з візуальними образами природи та мистецтва. Дослідження висловів, які стали крилатими.

	«Фотографіями в телефоні» (із збірки **«Гемінґвей нічого не знає»).** Свідчення солдата про досвід великої війни. Довіра, тепло й глибока турбота посеред жорсткої воєнної дійсності. Віра на фронті, братерство між військовими. Фотографія в телефоні як символ пам'яті про близьких людей. **Етґар Керет (нар. 1967 р.). «Сирена».** Смислова багатозначність оповідання. Осмислення трагічного минулого і проблема пам'яті про полеглих. Зв'язок між історичною пам'яттю (хвилина мовчання) й особистим болем. Проблеми підліткового кохання і стосунків у класі. Лаконічна проза, динамічність подій, іронія та метафоричність як риси авторського стилю. ***ТЛ.*** *Екзистенціалізм, жанри літератури (повторення), верлібр, парадокс.* ***КК.*** *Інтелектуальний підйом української культури 1960-х років. Період «застою» 1970-х років, діяльність КДБ проти української інтелігенції, історія «самвидаву». Неформальне мистецьке коло*	

	«Скриня». Російсько-українська війна. Мілітарна лірика XXI століття. Молодіжні субкультури та групова динаміка в учнівських колективах. Ізраїльська традиція вшанування загиблих. ***КА.*** *Порівняння класичного тексту про любов із Біблії з фронтовою реальністю у вірші Артура Дроня. Зіставлення психології солдата, моменту переходу від «війни» до «миру» у творчості митців різних літературних періодів. Порівняння поезій Мар'яни Савки, Миколи Вінграновського або Василя Стуса про працю, яка стає засобом збереження власного «Я». Трагічна постать інтелектуала в умовах несвободи в тексті «Дон Кіхот» Грицька Чубая та Мігеля Сервантеса. Порівняння мотивів очікування змін у поезіях «Останній грім...» Грицька Чубая та «Безплідна земля» («Що говорив грім») Томаса Стернза Еліота. Порівняння теми «дитячого» погляду на світ: Жак Превер «Як намалювати птаха» та Антуан де Сент-Екзюпері «Маленький принц».* ***МП.*** *Графічні роботи Якова Гніздовського.* *Військові фотографії Макса Левіна, Дмитра «Ореста» Козацького. Збірка*	

	«Тут були ми» як частина великої фандрейзингової кампанії. Роботи тріо «Мар'яничі». Х/ф «Чубай. Говорити знову» (2023 р., Україна, реж. Михайло Крупієвський). Короткометражні анімації на ютубі, які візуалізують процес «оживання» картин. Урбаністика у фотографії, стріт-арт. Огляди пропонованих текстів книжковими блогерами. Комікси студії «Actus». ***МЗ.** Філософія, психологія, мистецтво, історія.* **Сучасний погляд**. Джон Ґрін. «Провина зірок». Анастасія Нікуліна. «Зграя». Андрій Бачинський. «Ватага веселих волоцюг». Оксана Сайко. «Кав'ярня на розі». Володимир Аренєв. «Душниця». Оксенія Бурлака. «Непотрібні». Алевтіна Шавлач. «Пампуха». Ольга Войтенко. «У світлі світляків. На порозі ночі», «У світлі світляків. Пошуки відправника». Метт Гейґ. «Опівнічна бібліотека». Корнелія Функе. «Чорнильне серце».	
Витоки гуманізму: шлях до самоусвідомлення		

ГР 1 Визначає мету, прямі та приховані наміри автора усного повідомлення, відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації, за потреби визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 МОВ 1.4.2-1]; визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, отриманої з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), наводить аргументи щодо своєї позиції [12 МОВ 1.5.1-1]; вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 МОВ 1.7.2-1].	Європейська література давніх епох. Античність. Гомерівський епос (огляд). Антична література й Україна. Культура і література Європи й України за часів середньовіччя й у добу Відродження. **Вільям Шекспір (1564–1616). «Гамлет»** *(скорочено)***.** Вільям Шекспір – англійський драматург, поет, один із найвизначніших авторів світової літератури. Трагічне протистояння добра і зла та проблема вибору життєвої позиції в п'єсі **«Гамлет»**. Складність людської душі: внутрішня боротьба героя між обов'язком, честю та моральними сумнівами. Проблеми зради, політичної інтриги, пошуку істини та сенсу життя. *Європейське та українське бароко. Просвітницькі ідеї в Західній Європі та в Україні.* **Джамбаттіста Маріно (1569–1625). «Зорі».** Джамбаттіста Маріно – італійський поет доби бароко, засновник маринізму, майстер витонченої метафори. Бароково-пишне оспівування краси Всесвіту у вірші «Зорі». Контраст між	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту із наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Опис ключових сцен випробувань героя для розвитку навичок деталізації та емоційної виразності мовлення. Рольова гра «Інтерв'ю з персонажем». Публічний виступ «Бути чи не бути сьогодні?» (інтерпретація гамлетівського питання в контексті викликів сучасного світу та життєвої стійкості). Діалог із героєм / героїнею про складність вибору між обов'язком та почуттями. Виразне читання сонета із використанням пауз та логічних наголосів для підкреслення інтелектуальної напруги поезії. Дискусія «Доброчесність – це внутрішня потреба чи соціальна вимога?» (аргументація власної позиції на основі прочитаного твору). Усне коментування. Пояснення

ГР 2 Окреслює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів [12 МОВ 2.4.1-2]; самостійно, зокрема на основі власного і чужого читацького досвіду, здійснює добір текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) з різних джерел для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб, розв'язання суспільних проблем, успішної самореалізації [12 МОВ 2.5.1-1]; створює індивідуальний / колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 МОВ 2.7.1-1]. **ГР 3** Здійснює онлайн-взаємодію, зокрема дискутує в цифровому	величчю Космосу і крихкістю людини. Образ небесного світла як символ духовної гармонії та ідеалу. Прагнення до внутрішньої чистоти і самовдосконалення. **Григорій Сковорода (1722–1794). «Всякому місту – звичай і права», «De libertate».** Григорій Сковорода – видатний український філософ-просвітитель і бароковий поет. Утілення філософських ідей у поезії. Думки поета про внутрішню свободу, мораль і самопізнання. Протиставлення реалій Російської імперії та внутрішніх цінностей чесної людини. Ідеї щастя та гармонії життя. ***ТЛ.*** *Бароко, сонет (повторення), ода, трагедія, маринізм як напрям бароко.* ***КК.*** *Інтерпретація творів Шекспіра у творах різних видів мистецтва. Вплив літератури античності на українську літературу. Гомерівські мотиви у творчості українських поетів бароко і Просвітництва, у творах різних видів мистецтва. Ежен Делакруа «Гамлет і Горацio на цвинтарі»; Джон Евереттt Мілле «Офелія»; Ель Греко «Святий Домінік у молитві»; «Екстаз святої*	алегоричних образів у вірші «Всякому місту – звичай і права» (чиновник, купець, юрист) та їхньої актуальності для розбудови правового суспільства. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез до тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. Коментування й обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. Аналіз мовних / стильових / жанрових / естетичних / прагматичних / історико-культурних особливостей

середовищі в режимі реального часу, толерантно обстоюючи власну позицію, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.2-1]; виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 МОВ 3.3.1-1]; обирає способи вдосконалення тексту за самостійно визначеними критеріями [12 МОВ 3.3.1-2]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1]; задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].	*Терези» Лоренцо Берніні. Опанас Сластіон, портрети українських кобзарів; пам'ятник Тарасові Шевченку в Харкові (скульптор Матвій Манізер); образ Григорія Сковороди в живописі (Тетяна Яблонська, Іван Їжакевич, Анатолій Насєдкін, Карпо Трохименко, Михайло Жук, Володимир Слєпченко, Олександр Ройтбурд); двовзори Олега Шупляка «Світ ловив…» і «Спіймати невловиме».* *Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди в с. Сковородинівка Харківської області.* ***КА.** Тема пізнання Бога і себе в поезіях Григорія Сковороди й Тараса Шевченка. Концепція свободи у віршах «De libertate» й «Мені однаково...».* *Критика суспільства у творах «Всякому місту звичай і права» Григорія Сковороди та «Гамлет» Вільяма Шекспіра.* ***МП.** «Гамлет» (реж. Франко Дзеффіреллі, США, 1990). Х/ф «Гамлет» (реж. Кеннет Брана, США, 1996).* *Проєкт «Енциклопедія» на ютубі (канал @ВалентинКошелевський). Серія «Шекспір, Вільям».* *Д/ф «Відкрий себе» (реж. Роллан Сергієнко, Україна, 1972). Телефільми*	форми й змісту тексту. Інтерпретація філософського підтексту (аналіз поезії як системи моральних настанов, виокремлення ключової тези). Порівняння образу із твору зарубіжної літератури з героями українських народних дум або козацьких пісень. SWOT-аналіз сюжетних / композиційних складників / героїв / героїнь твору. Перегляд та обговорення фрагментів екранізацій, порівняння візуальних образів із текстовим першоджерелом. Виявлення в текстах ознак «вічного образу». Аналіз політичних інтриг в Ельсінорі як моделі корупції та маніпуляції владою (формування нетерпимості до корупції). Порівняння ключових монологів у різних екранізаціях. Складання плану випробувань героя / героїні із цитатною характеристикою кожного етапу. Дослідження тексту: пошук художніх засобів, що створюють образ героя / героїні.

	Національної телекомпанії України (2008, 2011 і 2013): «Григорій Сковорода» Олексія Лябаха з циклу «Великі українці», «Григорій Сковорода» з циклу «Обличчя української історії» і телефільм Олени Хмирової «Таємничий Сковорода». Х/ф «І світ мене не впіймав» (реж. Юрій Зморович, Анатолій Кучеренко, Україна, 2020). Д/ф «У пошуках Сковороди» (реж. Сергій Лисенко, Україна, 2022). ***МЗ**. Історія, художня культура.*	Порівняння образу літературного персонажа із прототипом в історичних джерелах. Робота над сюжетом та композицією: складання цитатного плану. Створення ескізу декорацій до сцени п'єси. *Письмова взаємодія* Есе «Чому Одіссей завжди повертається додому?» (роздуми про актуальність античних моральних цінностей для сучасної людини). Створення блогу від імені героя для обговорення соціально важливих питань у цифровому середовищі. Написання листа герою із порадами щодо подолання внутрішньої кризи та пошуку сенсу життя. Створення барокового «емблематичного» тексту, у якому ідея (наприклад, дружба чи знання) розкривається через несподівану метафору. Створення інтерактивного плаката про літературну добу.
	Сучасний погляд: Юрій Мушкетик. «Правда про Сізіфа». Мадлен Міллер. «Цирцея». Сергій Жадан. «Список кораблів». Микола Зеров. «Лотофаги» («З-під Трої і кривавого туману…»). Маргарет Етвуд. «Пенелопіада». Оксана Забужко. «Гамлет із голосом Фортінбраса» (есеїстика). Трейсі Шевальє. «Дівчина з перловою сережкою». Янн Мартель. «Життя Пі». Ієн Мак'юен. «Горіхова шкаралупа».	

		Підготовка серії постів для соцмереж, у яких цитати з віршів адаптовано до сучасних запитів молоді (саморозвиток, ментальне здоров'я тощо). Створення «щоденника» героя / героїні від його / її імені (за одним з епізодів). *Дослідження мовлення* Пояснення значень фразеологізмів, що зустрічаються в текстах. Зіставлення перекладів для аналізу індивідуального мовлення та майстерності перекладача. Дослідження висловів, які стали крилатими. Дослідження засобів художньої виразності, які передають емоційний стан героя та його внутрішню боротьбу. Порівняння мовних засобів у перекладах різних авторів. Порівняння ритміки та римування в літературних творах із народними піснями. Порівняння мовлення персонажів.

Пізнання мудрості, свободи духу, національне прозріння		
ГР 1 Розпізнає невідповідність між вербально та невербально вираженим змістом повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту для виявлення прихованих (маніпулятивних та інших) намірів мовця, на основі цього приймає рішення щодо подальшої комунікації [12 МОВ 1.1.3-1]; використовує доцільний спосіб фіксування усного повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 МОВ 1.2.2-1]. **ГР 2** Вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому	**Йоганн Вольфґанґ Ґете (1749–1832). «Фауст»** *(1–2 уривки).* Йоганн Вольфґанґ Ґете – видатний німецький просвітитель, поет і драматург, засновник нової німецької літератури. Трагічна історія Фауста, що продає душу дияволу в пошуках істинного знання. Протистояння добра і зла, боротьба між амбіціями людини і моральними принципами. Суперечливий образ Мефістофеля, духа заперечення і сили, «що робить лиш добро, бажаючи лиш злого». Трагічний образ Маргарити. Образ Фауста – уособлення людських пошуків сенсу життя та свободи. Ідея самопізнання й духовного розвитку. **Нова українська література. Літературний процес наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.** Передумови та зміст чергового національного відродження. Становлення і сутність нової української літератури. Європейський класицизм (XVII–XVIII ст.). Український класицизм (кінець XVIII – початок XIX ст.). Сентименталізм (на	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Усний виступ «Побут, страви та розваги в “Енеїді” як енциклопедія українського народознавства». Обговорення «Що гірше: хибна мета чи її повна відсутність?». Дискусія «Вибір Наталки: самопожертва заради матері чи боротьба за власне щастя?». Виразне читання (у ролях) ключових сцен творів. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або

та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 МОВ 2.1.1-1]; розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту [12 МОВ 2.2.2-1]; визначає та аналізує мовні / стильові / жанрові / естетичні / прагматичні / історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]. **ГР 3** Створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно	прикладі твору Григорія Квітки-Основ'яненка «Маруся» (*оглядово*)). **Іван Котляревський (1769–1838). «Енеїда». «Наталка Полтавка».** Іван Котляревський – зачинатель нової української літератури. **«Енеїда»** – перший твір, написаний живою народною українською мовою, бурлескно-травестійна поема за мотивами твору римлянина Вергілія. Перенесення античного сюжету в українські реалії XVIII століття. Зображення побуту, звичаїв, традицій українського народу. Образ Енея: риси козацького характеру, його вчинки та їх моральні оцінки. Сатиричне висміювання суспільних і особистісних вад. Ідеї життєлюбності та національного самоусвідомлення. Підтекст «Енеїди» Івана Котляревського (зруйнування греками Трої = ліквідація Російською імперією Запорозької Січі; заснування Енеєм Риму та остаточна перемога римлян над греками = прагнення українців до власної державності та остаточної перемоги над руйнівниками Запорозької Січі). **«Наталка Полтавка»** – українська народна драма. Образи Наталки, Петра	тез тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. Коментування й обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. SWOT-аналіз сюжетних / композиційних складників / героїв / героїнь твору. Зіставлення подорожей Енея та Одіссея, виявлення спільних мотивів. Дослідження центрального образу через текстові / художні деталі. Дослідження ролі пісні як засобу самовираження героїв та рушійної сили сюжету. Зіставлення образу Наталки з Пенелопою (Гомер) або іншими жіночими образами, які чекають. Створення ескізу декорацій до сцени п'єси, зокрема в цифровому просторі. Робота над сюжетом та композицією: складання

важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1]; усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 МОВ 3.3.2-1]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1]; задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].	та інших персонажів: риси характеру, вчинки, моральні оцінки. Мотиви кохання, честі та сімейних цінностей. Зображення українських традицій і мови. Ідеї людяності, справедливості та відповідальності за вибір. Тарас Шевченко про Івана Котляревського. ***ТЛ.*** *Драма (повторення), філософська трагедія, бурлеск, травестія, сентименталізм.* ***КК.*** *Інтерпретація творів митців доби класицизму у творах різних видів мистецтва. Епоха Просвітництва в Європі, соціально-політичні зміни на межі XVIII–XIX століть. Літературно-меморіальний музей Івана Котляревського в м. Полтаві.* ***КА.*** *Поеми Вергілія та Івана Котляревського***.** *Конфлікт між щирими почуттями та моральним обов'язком в образах Маргарити (Гретхен) та Наталки.* ***МП.*** *Проєкт «Енциклопедія» на ютубі (канал @ВалентинКошелевський). Серія «Гете, Йоганн Вольфганг фон».* *Х/ф «Фауст» (реж. Фрідріх Вільгельм Мурнау, Німеччина, 1926). М/ф «Енеїда» (реж. Володимир Дахно, Україна, 1991). Х/ф «Наталка*	цитатного плану. Виявлення ознак «нового героя» – простої людини з народу, яка має високу гідність та благородство душі. Дослідження трансформації мотивів материнства, честі, гідності в поемах «Катерина» Тараса Шевченка та «Фауст» Йоганна Вольфганга Ґете. *Письмова взаємодія* Есе «Енеїда» – це жарт чи гімн незнищенності українського народу?». Створення інтерактивної мапи подорожі Енея з короткими письмовими анотаціями до кожної зупинки. Есе «Гідність Наталки Полтавки в епоху соціальних мереж та споживацтва». Есе «Чим стає "своя мудрість" у цифрову епоху?». *Дослідження мовлення* Зіставлення фрагментів поеми «Фауст» у перекладах Миколи Лукаша та Дмитра Загула. Пояснення значень застарілих слів, які вжито в описах одягу та

	Полтавка» (реж. Іван Кавалерідзе, Україна, 1936 / відновлено 1969). Телефільм-опера «Наталка Полтавка» (реж. Родіон Юхименко, Україна, 1978). ***МЗ.*** *Історія, громадянська освіта, художня культура.* **Сучасний погляд**. Стівен Кінг. «Нагальні речі». Вікторія Шваб. «Незриме життя Адді Лярю». Девід Мітчелл. «Кістяні годинники». Володимир Єрмоленко. «Ловець океану». Ростислав Чопик. «Іван Котляревський – проти. Полтавський батл». («Наталка Полтавка» – «Казак-стихотворец»).	зброї героїв. Дослідження висловів, які стали крилатими. Дослідження мовних маніпуляцій.
Людина в епоху романтизму		
ГР 1 Переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запити та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності [12 МОВ 1.2.1-1]; інтегрує інформацію з кількох	Романтизм як художній напрям кінця XVIII – першої половини XIX ст. Взаємодія романтизму і реалізму. **Ернст Теодор Амадей Гофман (1776–1822). «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер»** *(скорочено).* Ернст Теодор Амадей Гофман – геній німецького романтизму. Поєднання сатири і фантастики у повісті-казці **«Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер»**. Гротескний образ героя як втілення кар'єризму, духовної	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлення про добу романтизму в Німеччині, Польщі, США та Україні з подальшим обговоренням спільних і відмінних рис. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Виразне читання поетичного твору. Діалог із героєм / героїнею про

джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 МОВ 1.4.1-1]. **ГР 2** Інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 МОВ 2.2.4-1]; визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з різних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, наводячи аргументи щодо своєї позиції [12 МОВ 2.4.1-1]. **ГР 3**	нікчемності й соціальної несправедливості. Типове для романтизму протиставлення двох світів (реального та уявного). Конфлікт митця й філістерського суспільства, протиставлення справжнього таланту і фальшивих авторитетів. Проблематика твору: справжня й удавана цінність, сила мистецтва й істини, відповідальність суспільства за моральний вибір. Ідея перемоги істини та справедливості. Актуальність повісті для сучасного суспільства. **Юліуш Словацький (1809–1849). «Українська дума».** Юліуш Словацький – польський поет-романтик, представник «української школи» в польській літературі. Романтичне змалювання козацького минулого України крізь призму людських доль у поезії **«Українська дума»**. Образ козака як символ мужності, кохання та ліричного смутку. Поєднання трагедії закоханих із пейзажами спаленого краю. Осуд жорстокості чужинців, що нищать людське щастя. Глибоке співчуття автора до трагедії української землі. *Українські поети-романтики початку*	складність вибору між обов'язком та почуттями. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. Коментування й обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. Складання порівняльної таблиці образів. SWOT-аналіз сюжетних / композиційних складників / героїв / героїнь твору. Порівняльний аналіз «Української думи» Юліуша Словацького та поезій Тараса

Добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 МОВ 3.1.2-1]; здійснює онлайн-взаємодію, зокрема дискутує в цифровому середовищі в режимі реального часу, толерантно обстоюючи власну позицію, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.2-1]; розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 МОВ 3.2.3-1]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1]; застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення	*XIX ст.* **Євген Гребінка (1812–1848). «Човен».** Романтичний вірш-роздум про життєвий шлях людини. Образ човна як символ людської долі, що пливе бурхливим морем життя. Мотиви невизначеності майбутнього, боротьби зі стихією та прагнення знайти пристань. Мелодійність, символічність образів, емоційна щирість як риси романтичної поетики твору. **Михайло Петренко (1817–1862). «Дивлюсь я на небо…»** Романтичне поривання ліричного героя до високого злету, духовної свободи. Образ неба як символу недосяжного ідеалу й прагнення до висоти. Мотиви самотності, туги за іншим, вищим світом. Щирість інтонації, мелодійність і символічність образів як риси романтичної поетики твору. ***ТЛ.*** *Романтизм.* ***КК.*** *Романтизм у світовій літературі. Харківська школа романтиків. «Українська школа» в польській літературі. Пам'ятник Юліушу Словацькому в Києві (скульптор Станіслав Радванський). Юзеф Брандт «Виїзд із хутора». Образ України у творчості зарубіжних митців.*	Шевченка (образи України / Дніпра / степу). Робота над сюжетом та композицією: складання цитатного плану. *Письмова взаємодія* Есе «Україна як простір натхнення для європейських романтиків». Написання есе-мініатюри або роздуму на тему «Куди несе мене мій човен?» з опорою на власний життєвий досвід та майбутню професійну траєкторію. Текстова трансформація: створення короткої сучасної «історії успіху» або «щоденникового запису» від імені ліричного героя, який наважився вийти у відкрите море. Письмове тлумачення філософського підтексту творів. Створення візуальної схеми, що відображає конфлікт між «земним» (реальним) та «небесним» (ідеальним) у поезіях. Творче письмо «Лист у небо»:

комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 МОВ 4.2.2-1].	*Літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького в Кременці (Україна). Вокальне виконання пісні «Дивлюсь я на небо…». Книга перекладів вірша «Дивлюсь я на небо…» різними мовами світу.* ***КА.*** *Цахес і сучасні «медійні авторитети» (зв'язок із сучасністю). Порівняння візуального стилю х/ф «Едвард Руки-ножиці» (реж. Тімоті Бертон, США, 1990) з гофманівськими описами для пояснення авторської концепції «незрозумілого іншого». Євген Гребінка «Човен» – Алкей «Не розумію звади поміж вітрів…» (човен як багатозначний символ долі). Зіставлення мотивів самотності, невлаштованості людини у світі та прагнення знайти свій шлях у поезіях романтиків. Спільність у зображенні дикого степу як простору абсолютної свободи та небезпеки у вірші «Українська дума» Юліуша Словацького та поемі Джорджа Байрона «Мазепа».* ***МТ****. Проєкт «Енциклопедія» на ютубі (канал @ВалентинКошелевський). Серія «Гофман Ернст Теодор Амадей». Х/ф «Цахес» (реж. Анрі Кулев, Болгарія, 2010). Гротескні образи Гофмана в офортах Франсіско Гойї (серія «Капрічос»). Картини Івана	написання короткого есе від першої особи про особисті прагнення та «вершини», які хочеться підкорити. Створення тексту для поста в соціальних мережах із цитатою з твору та авторським коментарем про те, чому цей вірш залишається сучасним. *Дослідження мовлення* Дослідження гротеску, іронії та сатири в «Крихітці Цахесі…». Дослідження: «Українські реалії в польському тексті: назви, топоніми, символи». Аналіз фольклорних елементів у тексті. Дослідження центрального образу твору через художні деталі. Дослідження мовних маніпуляцій: як формується хибний авторитет Цахеса. Дослідницький проєкт: аналіз утілення образу човна в українській поезії XIX століття.

	Айвазовського. Сучасні відеопоезії до опрацьованих віршів на ютубі. Драматичні етюди Фридерика Шопена. Пейзажі Сергія Васильківського. ***МЗ**. Етика, художня культура.* **Сучасний погляд.** Ольга Токарчук. «Книги Якова». Сергій Жадан. «Пливи, рибо, пливи…». Оксана Забужко. Поезії зі збірки «Автостоп». Ліна Костенко. «Життя, як річку, не перейдеш вбрід…».	

ІІ півріччя

Очікувані результати навчання учнів / учениць	**Зміст навчального предмета**	**Пропоновані види навчальної діяльності**
Духовне відродження і національна ідентичність		
ГР 1 Виокремлює та послідовно розрізняє в почутому повідомленні (зокрема тексті, медіатексті) за тематикою обраного профілю або художньому тексті факти і судження, зокрема відмінності в інтерпретації різними суб'єктами тих самих явищ, поява яких зумовлена суб'єктивними факторами, історико-культурним або іншим контекстом [12 МОВ 1.4.3-1];	Від романтизму до реалізму. Вплив романтизму на поширення національно-визвольних ідей. **Тарас Шевченко (1814–1861). «Катерина». «Сон» («У всякого своя доля…»). «І мертвим, і живим, і ненародженним…». «Думи мої, думи мої…». «Якби зустрілися ми знову…». «У нашім раї на землі…»** (*уривок*).	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту із наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Обговорення ролі батьків, громади та Катерини в її долі (аргументація з позицій тогочасної моралі та сучасних гуманістичних цінностей).

виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1]; раціонально поєднує використання вербальних та невербальних засобів в умовах реалізації різних комунікативних стратегій, виявляючи мовну стійкість [12 МОВ 1.6.1-2]. **ГР 2** Пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 МОВ 2.3.1-1]; обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи	Постать Тараса Шевченка як національного поета, художника, мислителя, символу духовного відродження України, центральної постаті українського літературного канону. Історія створення та значення збірки «Кобзар» у формуванні української національної ідентичності. Романтичний пафос ранніх творів Тараса Шевченка. Поема **«Катерина».** Трагедія жінки-покритки в умовах бездержавності та соціальної нерівності та морального осуду. Образ Катерини як утілення жіночої долі, наївності, любові й страждання. Засудження безвідповідальності, соціальної несправедливості та російської імперської політики. Мотив материнства, необхідності збереження честі та гідності. **«Сон» («У всякого своя доля…»).** Сатиричне змалювання самодержавної системи Російської імперії. Викриття деспотизму, хабарництва, національного гноблення, запроданства українців, які забули своє коріння. Образ України як стражденної батьківщини. Поєднання лірики, сатири	Висловлення власної думки про актуальність вступу до поеми «Сон» («У всякого своя доля...») у контексті відповідальності кожного за свій шлях. Словесне малювання. Опис зорових та звукових образів Петербурга в поемі «Сон» (холод, муштра, порожнеча), порівняння їх із теплими образами рідного краю. Виступ у стилі TED «Образ матері у творчості Т. Шевченка та світовому мистецтві». Дискусія «Як поєднувати європейський досвід із національними традиціями, не втрачаючи ідентичності». Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Мінідискусія «Образ козацтва як символ свободи: історія чи романтичний міф». Виразне читання уривка поетичного твору. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних

кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 МОВ 2.4.1-3]; обґрунтовує критерії добору текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для читання [12 МОВ 2.5.1-2]; застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні й візуальні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 МОВ 2.6.1-1]. **ГР 3** Добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 МОВ	та політичної інвективи. **«І мертвим, і живим, і ненародженним…».** Послання як жанр громадянської лірики. Критика тієї частини української еліти («грязі Москви», «варшавського сміття»), яка служить не власному народові, а могутнім сусідам. Заклик до єдності, освіти, самопізнання та національної гідності. Ідеї братерства, соціальної справедливості та відповідальності перед народом. **«Думи мої, думи мої…».** Роздуми про призначення поета й силу слова. Мотиви самотності митця, туги за батьківщиною. Поєднання особистого переживання з болем за долю народу. Емоційність, риторичні звертання, інтонація щирої сповіді як риси поетики твору. «**Якби зустрілися ми знову…**». Інтимно-сповідальна лірика про нереалізоване кохання й гіркоту втрати. Мотиви пам'яті, розчарування, самотності та духовного зв'язку. Контраст між мрією і реальністю. Стриманий психологізм, щирість інтонації, лаконічність художніх	запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез до тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. SWOT-аналіз сюжетних / композиційних складників / героїв / героїнь твору. Коментування й обґрунтування актуальності порушених в тексті / кількох текстах проблем. Зіставлення образу Катерини з образом Маргарити («Фауст» Й. В. Ґете), аналіз спільних мотивів (спокуса, народження дитини, самотність, трагічний фінал). Аналіз картини Т. Шевченка «Катерина» як візуального доповнення до поеми. Дослідження структури поеми «Сон» як подорожі (Україна – Сибір – Петербург) та її символічного значення. Зіставлення ідей Шевченка про

3.1.2-1]; розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 МОВ 3.2.3-1]; усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 МОВ 3.3.2-1]. **ГР 4** Застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 МОВ 4.2.2-1].	засобів як ознаки ліричного стилю поета. **«У нашім раї на землі…»** (*уривок*). Контраст між уявним «раєм» і реальністю, сповненою страждань і безправ'я. Образ матері як символу жертовної любові й моральної чистоти. Співчуття до жіночої недолі, викриття суспільної несправедливості. Біблійні мотиви твору. Поєднання іронії і скорботи, глибока ліричність та емоційна щирість як риси поетики твору. **Пантелеймон Куліш (1819–1897). «Чорна рада»** *(скорочено).* Пантелеймон Куліш – письменник, історик, діяч національного відродження. **«Чорна рада»** – перший український історичний роман. Зображення подій доби Руїни (1663 р.), боротьби за гетьманську владу між Якимом Сомком та Іваном Брюховецьким як одна з причин ослаблення української держави. Протистояння старшини й «черні», проблема державотворення та національної єдності. Ідея відповідальності провідників за долю України.	національне відродження з ідеями європейських просвітителів або романтиків. Складання «Кодексу національної честі» на основі цитат із поеми «І мертвим, і живим, і ненародженним…». Робота над сюжетом та композицією: складання цитатного плану. *Письмова взаємодія* Есе «Чи можливо досягти успіху в сучасному світі, не ламаючи власної совісті?». Есе «Критика показного патріотизму в посланні "І мертвим, і живим, і ненародженним…"». Написання альтернативного фіналу для іншої долі Івася (поема «Катерина») або зміна сюжетного повороту, у якому Катерина здобуває підтримку. Складання порівняльної таблиці «Дві реальності в поемі "Сон": ідилічна Україна та імперський Петербург». Створення інтерактивної стрічки часу або «карти польоту» ліричного героя із цитатами до

	ТЛ. *Соціально-побутова поема (повторення), послання, сатира, сарказм, іронія, історичний роман.* ***КК.*** *Серія офортів «Живописна Україна» Тараса Шевченка. Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Портрети Тараса Шевченка різних митців. Двовзори Олега Шупляка.* *Гротескні образи, історична тема у творчості Миколи Гоголя та інших українських і зарубіжних письменників. Портрети історичних постатей (Якима Сомка, Івана Брюховецького).* ***КА.*** *Конфлікт між щирими почуттями та моральним обов'язком в образах Маргарити (Гретхен) («Фауст» Йоганн-Вольфґанґ Ґете) та Катерини (однойменна поема Тараса Шевченка).* *Мотив мандрівки душі в поемах «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі та «Сон» Тараса Шевченка. Мотиви пробудження нації в поемах «Німеччина. Зимова казка» Генріха Гейне та «Сон» Тараса Шевченка.* *Тема минулого України у творчості Пантелеймона Куліша та Юліуша Словацького. Порівняння образів Цахеса та Брюховецького (метафора популізму).*	кожної зупинки. Створення хронології подій роману «Чорна рада», зокрема в цифровому просторі. Написання листа від імені героїв «Чорної ради» нащадкам. *Дослідження мовлення* Виписування афоризмів із поеми «Сон» та пояснення їхнього значення. Пошук та інтерпретація засобів гротеску, іронії та сарказму в змалюванні царя і цариці. Вивчення засобів емоційного впливу (пестлива лексика, фольклорні паралелізми, епітети). Дослідження мови персонажів як соціального маркера. Дослідження центрального образу твору через художні деталі. Аналіз історизмів та архаїзмів у «Чорній раді». Дослідження мовних маніпуляцій: як політична риторика впливає на маси в «Чорній раді».

	МП. *Х/ф «Толока» (реж. Михайло Іллєнко, Україна, 2020). Х/ф «Причинна» (реж. Андрій Щербак, Україна, 2018 р.) Проєкт «Твої вірші, мої ноти»: «Минають дні, минають ночі» Тараса Шевченка. Використання цитат зі «Сну» у сучасному політичному плакаті та мем-культурі під час Революції гідності та повномасштабної війни. Проєкт «Квантовий стрибок Шевченка» Олександра Грєхова. Музичні інтерпретації віршів Тараса Шевченка. Т/ф «Чорна рада» (реж. Микола Засєєв-Руденко, Україна, 2000–2002).* ***МЗ.*** *Історія, громадянська освіта, етика, художня культура, мистецтво.* **Сучасний погляд.** Маргарет Етвуд. «Оповідь служниці». Оксана Забужко. «Музей покинутих секретів». Іван Драч. «Виклик» («Скиньте з Шевченка шапку…»). Євгенія Кононенко. Оповідання «Шевченківський урок». Леонід Ушкалов. «Шевченко від А до Я». Ярослава Дегтяренко. «Лицарі Дикого поля». Оксана Зененко. «Останній лицар	

	гетьмана». Валентин Чемерис. «Трагедія гетьмана Мазепи».	
Людина і суспільство крізь призму реалізму		
ГР 1 Виокремлює та послідовно розрізняє в почутому повідомленні (зокрема тексті, медіатексті) за тематикою обраного профілю або в художньому тексті факти і судження, зокрема відмінності в інтерпретації різними суб'єктами тих самих явищ, поява яких зумовлена суб'єктивними факторами, історико-культурним або іншим контекстом [12 МОВ 1.4.3-1]; передбачає емоційну реакцію слухача / групи слухачів у різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю (зокрема під час публічних виступів), моделюючи можливі ефективні дії для зниження чи підвищення рівня емоційності комунікативної взаємодії [12 МОВ 1.7.1-1]. **ГР 2** Обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема	Реалізм у світовій літературі. Перехід прозаїків від етнографічного реалізму до психологічного аналізу: новий тип вольового героя. Творчість Марка Вовчка, Панаса Мирного (*оглядово*). **Стендаль (Анрі-Марі Бейль) (1783–1842). «Червоне і чорне»** *(скорочено).* Стендаль – французький письменник, один із засновників психологічного реалізму в європейській літературі. **«Червоне і чорне»** – соціально-психологічний роман про долю Жульєна Сореля, честолюбного юнака з провінції, який прагне вивищитися. Зображення французького кастового суспільства доби Реставрації, протиставлення кар'єризму і щирих почуттів. Жіночі образи у творі. Проблеми особистого вибору, честі, кохання, влади й моральної відповідальності. Символіка «червоного» і «чорного» в романі. **Іван Нечуй-Левицький (1838–1918). «Кайдашева сім'я».**	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту із наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Виступ / відповіді на запитання під час аналізу художнього твору. Участь у дискусії під час обговорення актуальної проблематики. Виразне читання уривків художніх творів. Інсценізація фрагмента прочитаного твору. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо).

медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 МОВ 2.4.1-3]; застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуальні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 МОВ 2.6.1-1]; створює індивідуальний / колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 МОВ 2.7.1-1]. **ГР 3** Створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах	Іван Нечуй-Левицький – видатний український прозаїк-реаліст, майстер соціально-побутової прози. **«Кайдашева сім'я» –** соціально-побутова повість про життя української селянської родини після скасування кріпацтва. Зображення щоденних конфліктів у сім'ї Кайдашів як відображення ширших суспільних проблем. Образи Омелька, Марусі, Карпа, Лавріна, Мотрі та Мелашки: риси характерів, причини родинних сварок, моральні цінності. Поєднання гумору й сатири в змалюванні побуту, традицій, психології селян. Проблеми егоїзму, духовної обмеженості, родинної злагоди та відповідальності. **Іван Карпенко-Карий (1845–1907). «Мартин Боруля».** Іван Карпенко-Карий – видатний український драматург, один із корифеїв українського театру, майстер психологічної драми та комедії. Театральне життя в Україні. «Театр корифеїв». **«Мартин Боруля»** – соціально-побутова трагікомедія про марні спроби українського селянина довести своє дворянське походження в умовах Російської імперії. Контраст між	Створення складного плану або тез до тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. SWOT-аналіз сюжетних / композиційних складників / героїв / героїнь твору. Коментування й обґрунтування актуальності порушених в тексті / кількох текстах проблем. Робота над сюжетом та композицією: складання цитатного плану. *Письмова взаємодія* Створення сторінки героя в соцмережі (на вибір учня): «Біо» (коротка характеристика), 3–5 постів (ключові події твору) та коментарі від інших персонажів. Створення / заповнення схеми / таблиці / інфографіки, яка увиразнює, узагальнює й систематизує інформацію, зокрема в цифровому просторі. «Хто б не хотів вивести своїх дітей на дворянську лінію, щоб вони не черствий кусок хліба

академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1]; представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, в різний спосіб [12 МОВ 3.1.1-2]; виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 МОВ 3.3.1-1]. **ГР 4** Задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].	амбіціями і реальністю. Критичне спрямування твору: протест проти колоніального статусу України, висміювання марнославства, бюрократизму, хабарництва та згубної ідеї національної меншовартості через прагнення «вийти в пани» в чужій державі. Утвердження здорової народної моралі, самоцінності людської гідності незалежно від соціального стану. ***ТЛ.*** *Соціально-побутова повість (повторення), соціально-психологічний роман, прототип, жанри драматичних творів (повторення), трагікомедія.* ***КК.*** *Меморіальні музеї українських письменників. Відгомін європейських літературних традицій в українській літературі: етнографізм, теорія «кристалізації почуттів». Україна після скасування кріпацтва. Криза ідентичності в літературі та культурі кінця XIX століття.* ***КА.*** *Мотив прагнення до зміни героєм соціального статусу у творах Мольєра «Міщанин-шляхтич» і Карпенка-Карого «Мартин Боруля». Мотив подолання конфлікту із суспільством в образах Сореля та Чіпки.* ***МП****. Проєкт «Енциклопедія» на ютубі*	мали?!» (Іван Карпенко-Карий). Написання альтернативного фіналу до прочитаного твору. *Дослідження мовлення* Аналіз внутрішнього монологу як засобу психологізму в творі Стендаля. Дослідження народнорозмовної лексики та гумору в «Кайдашевій сім'ї». Аналіз художніх деталей у романі «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». Дослідження сатири й трагікомічного ефекту в «Мартині Борулі». Виявлення соціально маркованої лексики, що передає статус і світогляд персонажів. Дослідження мови персонажів як соціального маркера.

	(канал @ВалентинКошелевський). Серія «Стендаль. Бомбе». Х/ф «Червоне і чорне» (реж. Жан-Даніель Верхак, Німеччина, Франція, Італія, 1997). Т/с «Кайдашева сім'я» (реж. Володимир Городько, Україна, 1993–1996). Фільм-спектакль «Мартин Боруля» (реж. Олексій Швачко, Гнат Юра, Україна, 1953). Д/ф «Модель світу братів Тобілевичів» (реж. Ірина Чередниченко, Україна, НТКУ, 2014). Телевистава «Хазяїн» (реж. Юрій Некрасов, Україна, 1979). *«Хазяїн» (4-серійний телефільм; реж. Тарас Ткаченко, Україна, 2022); «Хазяїн 2. На своїй землі» (реж. Тарас Ткаченко, Заза Буадзе, Україна, 2024).* ***МЗ.** Історія, громадянська освіта, етика, художня культура.* **Сучасний погляд**. Наталка Ворожбит. «Спіймати Кайдаша» (кіносценарій / п'єса: Кайдаші у 2014-му). Сергій Гридін. «Незрозумілі». Анастасія Левкова. «За Перекопом є земля». Фредрік Бакман. «Брітт-Марі була тут».	
Підсумки й узагальнення		
ГР 1 Використовує доцільний спосіб	Узагальнення та систематизація вивченого за навчальний рік.	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень /

фіксування усного повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 МОВ 1.2.2-1]. **ГР 2** Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]. **ГР 3** Створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1].		аудіотексту із наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Обговорення творів, прочитаних на уроках зарубіжної літератури протягом навчального року. Створення усного повідомлення на визначену тему. *Робота з текстом* Коментування й обґрунтування актуальності порушених в прочитаних творах проблем. Представлення творчих проєктів. Літературні вікторини й конкурси, зокрема онлайн. *Письмова взаємодія* Опис власних літературних уподобань усно та/або графічно (малюнок, плакат, колаж, презентація тощо). Перетворення графічної інформації (схема, таблиця) на текстову й навпаки. *Дослідження мовлення* Представлення результатів досліджень.

ГР 4 Задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].		

11 клас

(70 годин на рік; 2 години на тиждень)

І півріччя

Очікувані результати навчання учнів / учениць	**Зміст навчального предмета**	**Пропоновані види навчальної діяльності**
Вступ		
ГР 1 Застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись норм культури спілкування [12 МОВ 1.1.2-1]; окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 МОВ 1.5.2-1]; демонструє володіння прийомами	**Між популярністю та високим мистецтвом: масова й елітарна література.** Критерії розмежування: цільова аудиторія, складність художньої мови, мета створення (комерція, інтелектуальний пошук тощо). Взаємопроникнення цих явищ у сучасній культурі. ***Теорія літератури (ТЛ).*** *Мандрівний сюжет, вічний образ (повторення), інтертекстуальність, архетип.* ***Культурний контекст (КК).*** *Екранізації як засіб перетворення елітарного тексту на масовий продукт.* ***Медіапростір (МП).*** *Вплив книжкових блогерів на формування рейтингів масової літератури.* ***Міжпредметні зв'язки (МЗ).*** *Мистецтво,*	*Усна взаємодія* Ознайомлення з поняттями «масова література» та «елітарна література». Формулювання власних асоціацій до кожного поняття. Мінілекція з елементами проблемного навчання та обговоренням: критерії розмежування масової та елітарної літератури (цільова аудиторія, мова, художня складність, комерційність, мета створення, культурна функція). Вправа «Займи позицію»: «Масова література спрощує

емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 МОВ 1.7.1-2]. **ГР 2** Вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 МОВ 2.1.1-1]; коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; самостійно, зокрема на основі	*економіка.* **Сучасний погляд** (*література для самостійного читання і обговорення в класі*). Агата Крісті. «Вбивство у “Східному експресі”». Ніл Ґейман. «Чому наше майбутнє залежить від читання».	культуру» – так / ні. «Елітарна література доступна кожному читачеві» – так / ні. Дебати: – «Чи може масова література бути мистецьки цінною?»; – «Екранізація популяризує чи спрощує літературний твір?». Обговорення прикладів архетипних образів (герой, бунтар, мандрівник, наставник, жертва, трикстер) у популярних творах. Усна інтерпретація прикладів інтертекстуальності (алюзії на Біблію, античну міфологію, класичну літературу). «Літературний мікрофон»: які книжки ви вважаєте масовими, а які – елітарними? Чому? Висловлення думки про різні літературні рейтинги та списки найкращих літературних творів. *Робота з текстом*

власного і чужого читацького досвіду, здійснює добір текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) з різних джерел для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб, розв'язання суспільних проблем, успішної самореалізації [12 МОВ 2.5.1-1]. **ГР 3** Створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1]; добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 МОВ 3.1.2-1]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1];		Читання вступної статті підручника. Читання та аналіз уривків із творів різного типу (масова / елітарна література) із визначенням особливостей стилю. Порівняльний аналіз художньої мови: простота й доступність / багатошаровість, символізм, підтекст. Виявлення архетипів у відомих текстах; створення схеми «Архетип – герой – функція». Пошук проявів інтертекстуальності (алюзії, цитати, ремінісценції) у сучасних творах. SWOT-аналіз сюжетних / композиційних складників / героїв / героїнь твору. Робота із фрагментами екранізацій (порівняння тексту й кіноінтерпретації: зміна акцентів, спрощення / ускладнення ідей). Створення ментальної карти: «Масова та елітарна література: спільне й відмінне».

застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 МОВ 4.2.2-1].		Робота з медіаматеріалами: аналіз книжкових рейтингів, оглядів, блогів. *Письмова взаємодія* Складання порівняльної таблиці: Масова література – Елітарна література (аудиторія, мова, тематика, комерційність, культурна функція). Написання тез для дискусії: «Чи існує чітка межа між масовою та елітарною літературою?». Рефлексивне есе: «Який тип літератури ближчий мені та чому?» / «Як медіапростір впливає на мій читацький вибір?». Написання рецензії на книжку або її екранізацію із визначенням ознак масовості / елітарності. *Дослідження мовлення* Мікродослідження: «Аналіз архетипів у популярному романі чи фільмі». Дослідження інтертекстуальних елементів

		у сучасній українській або світовій літературі. Презентація / пост / відео: «Екранізація як спосіб трансформації елітарного тексту в масовий культурний продукт». Соціологічне опитування серед учнів школи: «На що ви орієнтуєтеся, обираючи книжку: рекомендації блогерів, рейтинг, соцмережі, рекламу, шкільну програму, власні інтереси?». Аналіз впливу книжкових блогерів і соціальних мереж на популярність творів (формування рейтингів, трендів читання). Створення проєкту: «Масова та елітарна література в сучасному медіапросторі».
Трагедія та велич людського духу: у пошуках ідеалу		
ГР 1 Слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні перешкоди, шуми [12 МОВ 1.1.1-1];	Ранній модернізм і декаданс. Взаємодія символізму, неоромантизму та імпресіонізму в поезії. **Шарль Бодлер (1821–1867). «Альбатрос». «Відповідності».** Загальна характеристика збірки «Квіти зла»,	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту із наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту.

розпізнає невідповідність між вербально та невербально вираженим змістом повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту для виявлення прихованих (маніпулятивних та інших) намірів мовця, на основі цього приймає рішення щодо подальшої комунікації [12 МОВ 1.1.3-1]; визначає мету, прямі та приховані наміри автора усного повідомлення, відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації, за потреби визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 МОВ 1.4.2-1]. **ГР 2** Розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту [12	протиставлення ідеалу та дійсності, пошуки краси в потворному як стильова домінанта. **«Відповідності».** Світ як система взаємопов'язаних таємничих знаків і символів. Ідея єдності природи і людини в сонеті. Синестезія як спосіб творення поетичного образу. **«Альбатрос».** Проблема внутрішньої свободи митця. Доля поета в суспільстві: трагедія відчуженості та нерозуміння. Конфлікт високих прагнень митця і приземлених уподобань натовпу. Побудова вірша на розгорнутій метафорі та антитезі. **Поль Верлен (1844–1896). «Поетичне мистецтво».** «Поетичне мистецтво» як естетична декларація поета і маніфест символізму. Сугестивність як провідний принцип лірики. Відтворення хитких настроїв, меланхолії, «пейзажів душі». Поєднання конкретних образів з абстрактними символами. **Іван Франко (1856–1916). «Чого являєшся мені у сні…». «Мойсей». «Сікстинська Мадонна». «Сойчине крило».** Загальна характеристика творчості, її жанрове й тематичне розмаїття. Іван Франко як митець перехідної доби від реалізму до модернізму. Інтимна лірика І. Франка. Особливості збірки «Зів'яле листя». Поєднання філософських і	Виразне читання поезій з подальшим усним тлумаченням ключових метафор та символів. Коментування й обґрунтування актуальності порушених у тексті / кількох текстах проблем. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. Коментування й обґрунтування актуальності порушених в тексті / кількох текстах проблем.

МОВ 2.2.2-1]; визначає та аналізує мовні / стильові / жанрові / естетичні / прагматичні / історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]; окреслює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів [12 МОВ 2.4.1-2]; застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуальні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12	особистісних мотивів. Проблема національної ідентичності, духовного лідерства та історичної місії народу. **«Чого являєшся мені у сні…».** Драма нерозділеного кохання, внутрішній конфлікт ліричного героя. Поєднання романтичної схвильованості з психологічною глибиною. **«Сікстинська Мадонна».** Осмислення ідеалу жіночності й материнства. Краса як духовна цінність. Роль мистецтва у формуванні світогляду людини. Поема **«Мойсей».** Проблематика поеми, біблійна основа твору**.** Роль духовного лідера в державотворенні та відродженні народної самосвідомості й пам'яті. Проблема віри, зневіри й відповідальності лідера перед народом. Пролог до поеми – ідейний заповіт, звернений до майбутніх поколінь українців. **«Сойчине крило»** – психологічна новела. Тема втрати й духовного відродження. Образ Марії як носія трагічного досвіду. Особливості композиції, роль листа як композиційного прийому. ***ТЛ.*** *Сонет (повторення), модернізм, психологічна новела.* ***КК.*** *Символізм у європейському мистецтві кінця XIX – початку XX ст. Творчість Едуарда Мане (портрет Бодлера) та Оділона Редона (ілюстрації до «Квітів зла»). Твори Габрієля Форе та Клода Дебюссі (зокрема*	Робота над сюжетом та композицією: складання цитатного плану. Складання плану випробувань героя / героїні із цитатною характеристикою кожного етапу. Дослідження тексту: «Пошук художніх засобів, що створюють образ героя / героїні». Порівняння образу літературного персонажа з прототипом. Виявлення ознак модернізму в текстах поезій. *Письмова взаємодія* Створення «щоденника» героя / героїні від його / її імені (за одним з епізодів). Укладання словника персонажа. Створення власних каліграм на актуальну тематику. Письмовий опис асоціацій, що виникають при зіставленні поезій із творами живопису. Порівняння романтичного та модерністського світосприйняття в ліриці.

МОВ 2.6.1-1]. **ГР 3** Представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, в різний спосіб [12 МОВ 3.1.1-2]; виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 МОВ 3.3.1-1]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1]; задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].	*вокальний цикл на вірші Поля Верлена «Вишукані свята»). Рафаель «Сікстинська Мадонна». Скульптура Мікеланджело «Мойсей». Балет Анатолія Кос-Анатольського «Сойчине крило». Вистава «Сойчине крило» (інтерпретація новели в різних театрах України). Класичні і сучасні пісенні інтерпретації віршів Івана Франка. Олег Шупляк «Каменяр».* ***КА.** Романтичний мотив прагнення до Високого (Неба) у віршах Михайла Петренка «Дивлюсь я на небо…» та Шарля Бодлера «Альбатрос». Естетизм, символіка кольорів у віршах Миколи Вороного та Шарля Бодлера. Прагнення до «чистого мистецтва» у віршах Миколи Вороного та Поля Верлена. Образ пророка у творчості Івана Франка і Тараса Шевченка.* ***МП.** Х/ф «Іван Франко» (реж. Тимофій Левчук, Україна, 1956). Д/ф «Іван Франко» (реж. Оксана Дмитрієва, Україна,1981). Д/ф «Іван Франко» (реж. Михайло Лебедєв, Україна, 2006). Д/ф «Іван Франко» в рамках проєкту «Великі українці» телеканалу «Інтер» (реж. Софія Чемерис, Україна, 2008). Д/ф «Іван Франко. Львівські сторінки життя» (реж. Віктор Живолуб, Україна, 2009). Проєкт «Твої вірші, мої ноти»: «Тріолет» Івана Франка. Т/с «Пастка» (реж. Олег Бійма, за мотивами роману «Перехресні стежки», Україна, 1993). Т/с «Острів*	*Дослідження мовлення* Порівняння мовних засобів у перекладах різних авторів. Порівняння мовлення персонажів. Дослідження висловів, які стали крилатими. Порівняння перекладів із метою виявлення особливостей відтворення авторського стилю, зокрема в цифровому просторі.

	любові», 5-та серія «Киценька» (реж. Олег Бійма, 1995–1996, Україна). ***МЗ.** Історія, географія, художня культура.*	
	Сучасний погляд. Максим Рильський. «Бодлер». Маріанна Кіяновська. «Ледве щастя моє…». Луїза Глік. «Вірш», «Дзеркало». Ігор Павлюк. «Пророк». Петро Мідянка. «Кохана Ельзо, край наш не Ельзас». Оксана Забужко. «Музей покинутих секретів». Сьюзен Зонтаґ. «Проти інтерпретації та інші есеї». Аманда Горман. «Пагорб, на який ми піднімаємося». Богдан Тихолоз, Наталя Тихолоз. «Іван Франко від А до Я».	
Шляхи до нової гармонії: модерна проза		
ГР 1 Переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запити та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної	Модерністська проза початку XX століття: характерні риси, ключові представники в українській і зарубіжній літературах. **Оскар Вайльд (1854–1900). «Портрет Доріана Грея»** *(скорочено).* Оскар Вайльд і його «мистецтво бути митцем». Передмова до роману **«Портрет Доріана Грея»** як маніфест естетизму. Тема внутрішнього руйнування особистості і	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Обговорення конфлікту між «світом людей» та «світом природи».

доброчесності [12 МОВ 1.2.1-1]; інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 МОВ 1.4.1-1]. **ГР 2** Інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 МОВ 2.2.4-1]; обґрунтовує критерії добору текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для читання [12 МОВ 2.5.1-2]; створює індивідуальний / колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 МОВ	розплати за гріхи. Співвідношення краси й моралі, мистецтва й дійсності. Образ Доріана Грея як утілення культу краси і молодості, філософії гедонізму. Афористичність мови, роль діалогів та парадоксів у розкритті ідей автора. **Михайло Коцюбинський (1864–1913). «Intermezzo». «Тіні забутих предків».** Імпресіоністична манера письма, мальовничість і музичність стилю Михайла Коцюбинського. **«Intermezzo»** – психологічна новела**.** Проблема душевної рівноваги, гармонія людини й природи. Імпресіонізм як стильова домінанта. Етичний вибір творчої особистості, мотив відповідальності митця перед суспільством. Поетика новели: внутрішній монолог, ліризм, символічність деталей. Актуальність теми інформаційного перевантаження. Повість **«Тіні забутих предків»** – історія кохання Івана та Марічки як вічна тема роз'єднаних душ. Трагедія роду. Психологізм образу Івана, його туга за втраченим ідеалом. Поетичне осмислення Карпат як світу, де людина живе в гармонії з природою. Міфологізм, фольклорна символіка, поєднання реального й фантастичного, християнства і язичництва у творі. Образи міфічних істот.	Обговорення концепції «нової жінки» у творі «Valse mèlancolique». Розкриття змісту передмови до роману як естетичного маніфесту Оскара Вайльда. Усне обґрунтування символічного значення портрета як «дзеркала душі» та літопису гріхів. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. SWOT-аналіз сюжетних / композиційних складників /

2.7.1-1]. **ГР 3** Створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1]; усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 МОВ 3.3.2-1]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1].	**Ольга Кобилянська (1863–1942). «Valse mèlancolique».** Новела **«Valse mèlancolique»** як зразок модерністської прози. Автобіографізм твору та музична основа композиції. Проблема вибору між покликанням, мистецтвом і буденним життям. **Василь Стефаник (1871–1936). «Камінний хрест».** **«Камінний хрест»** – психологічна новела про трагедію еміграції та прощання з рідною землею. Образ Івана Дідуха. Камінний хрест як символ тяжкої долі та прощання. Лаконізм, експресіоністична напруга, діалогічність. ***ТЛ.*** *Імпресіонізм, експресіонізм.* ***КК****. Жіночий рух у Галичині наприкінці XIX – на початку XX століття. Гуцульщина як етнографічний феномен. Вікторіанська епоха в Англії: суспільні норми та їх критичне осмислення. Вплив європейського імпресіонізму на українську прозу межі століть. Декаданс у літературі та мистецтві кінця XIX століття. Проєкт «Ковчег "Україна"».* *Вінницький літературно-меморіальний музей Михайла Коцюбинського. Чернівецький літературно-меморіальний музей Ольги Кобилянської. Літературно-меморіальний*	героїв / героїнь твору. Дослідження центрального образу через текстові / художні деталі. Добірка висловлювань героїв / героїнь, що розкривають їхнє ставлення до мистецтва та незалежності. Робота над сюжетом та композицією: складання цитатного плану. *Письмова взаємодія* Написання роздуму на тему: «Чи може краса бути вищою за мораль?» або «У чому полягає справжня трагедія Доріана Грея?». Написання листа ліричному герою новели «Intermezzo» від імені сучасної людини про способи подолання стресу. Зіставлення образів Марічки та Палагни. Творче письмо: «Музика, що змінює життя» або «Мистецтво як спосіб самовираження». Створення ментальної карти (зокрема в цифровому

	музей Василя Стефаника в Русові. ***КА.*** *Типологічна подібність сюжету повісті Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків» і трагедії Вільяма Шекспіра «Ромео і Джульєтта». Еволюція спокуси в образах Фауста та Доріана Грея. Роль звукопису та кольоропису у створенні психологічного портрета (Поль Верлен та Михайло Коцюбинський).* ***МП.*** *Х/ф «Меланхолійний вальс» (реж. Борис Савченко, Україна, 1990). Х/ф «Тіні забутих предків» (реж. Сергій Параджанов, 1964). Х/ф «Портрет Доріана Грея» (реж. Олівер Паркер, Велика Британія, 2009). Д/ф «Василь Стефаник. Нехрестоматійна версія» (автор програми Оксана Тиморська, Івано-Франківське ОТБ «Галичина», 2021). Х/ф «Камінний хрест» (реж. Леонід Осика, Україна, 1968).* ***МЗ.*** *Мистецтво, історія, психологія, етика, художня культура.* **Сучасний погляд.** Донна Тартт. «Таємна історія». «Щиголь». Макс Кідрук. «Зазирни у мої сни». Любко Дереш. «Архе». Мирослав Дочинець. «Вічник. Сповідь на перевалі духу». Марія Матіос. «Солодка Даруся». Елізабет Гілберт. «Місто дівчат». Світлана Кирилюк. «Кобилянська від А до	просторі): «Візуалізація зв'язків між героїнями / героями та їхніми ціннісними орієнтирами». Складання короткого рекламного тексту до новели для сучасного молодіжного видання. Формулювання основних ідей твору. *Дослідження мовлення* Дослідження висловів, які стали крилатими. Пояснення значень діалектизмів та етнографізмів у повісті «Тіні забутих предків». Добір українських відповідників до іншомовних вкраплень у мовленні героїнь / героїв, пояснення їхньої ролі у створенні аристократичної атмосфери. Створення мультимедійної презентації «Світ Гуцульщини у творах Михайла Коцюбинського». Дослідження засобів художньої виразності, які передають емоційний стан

	Я».	героя / героїні та його внутрішню боротьбу.

ІІ півріччя

Очікувані результати навчання учнів / учениць	Зміст навчального предмета	Пропоновані види навчальної діяльності
Осягнення сенсу буття		
ГР 1 Використовує доцільний спосіб фіксування усного повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 МОВ 1.2.2-1]; визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, отриманої з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), наводить аргументи щодо своєї позиції [12 МОВ 1.5.1-1]. **ГР 2** Пояснює вплив прочитаного тексту	Ідеї модернізму в лірициі та драматургії. **Леся Українка (1871–1913). «Contra spem spero!». «Твої листи завжди пахнуть зов'ялими трояндами…». «Лісова пісня».** **«Contra spem spero!»** Життєствердна позиція як відповідь на виклики долі. Формування незламного духу особистості. Концепція стоїцизму в лірициі Лесі Українки. Роль сили волі в досягненні мети та духовної свободи. **«Твої листи завжди пахнуть зов'ялими трояндами…».** Ліричний сюжет як відображення внутрішнього стану героїні. Психологізм та інтимність висловлювання. На межі лірики та епосу: поезія в прозі. **«Лісова пісня».** Жанрові особливості драми-феєрії. Гармонія і конфлікт між світом природи та світом людей. Протистояння високого пориву душі та дріб'язкового матеріального прагматизму. Образи Мавки і Лукаша. Міфологічно-фольклорна основа твору як засіб розкриття національного	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Виразне читання поезій із подальшим усним тлумаченням ключових метафор та символів. Коментування і обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. Усний переказ сюжету «Лісової пісні» від імені одного з міфічних персонажів. Дискусія «У чому полягає справжнє щастя?». Інсценізація фрагментів: рольове читання ключових сцен для відчуття атмосфери

(зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 МОВ 2.3.1-1]; обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 МОВ 2.4.1-3]. **ГР 3** Здійснює онлайн-взаємодію, зокрема дискутує в цифровому середовищі в режимі реального часу, толерантно обстоюючи власну позицію, дотримуючись засад академічної доброчесності та	світогляду. Символіка образів. Циклічність часу у творі. Музика як засіб характеристики героїв та вираження ідеї невмирущості краси й мистецтва. Природа як персонаж твору. Утвердження незнищенності духовності та сили мистецтва. **Моріс Метерлінк (1862–1949). «Синій птах» («Блакитний птах»)** (*скорочено*). Пошуки сенсу буття, щастя та істини. Багатозначність образу Синього птаха. Мотив мандрівки як шляху до духовного прозріння. Концепція взаємозв'язку всього сущого. Світ видимий і світ невидимий. Моральна відповідальність за майбутнє. Відмова від життєподібності на користь ідеї та символу. ***ТЛ.*** *Драма-феєрія.* ***КК.*** *Музеї Лесі Українки в Колодяжному та Києві. Сучасні пісні на вірші Лесі Українки. Вистави за творами Лесі Українки і Моріса Метерлінка на сценах українських і зарубіжних театрів. Пам'ятники Лесі Українці в різних містах України та за кордоном. Олег Шупляк «Портрет Лесі» та «Лісова пісня. Леся Українка». Метерлінк – лауреат Нобелівської премії: визнання філософської глибини драматургії. Картини: Фернанда Аллара «Данина театру Моріса Метерлінка»; Жана Метценже*	твору. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез до тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. SWOT-аналіз сюжетних / композиційних складників / героїв / героїнь твору. Коментування і обґрунтування актуальності порушених в тексті / кількох текстах проблем. Складання порівняльної таблиці образів. Робота над сюжетом та композицією: складання цитатного плану.

норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.2-1]; обирає способи вдосконалення тексту за самостійно визначеними критеріями [12 МОВ 3.3.1-2]. **ГР 4** Задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].	*«Блакитний птах».* ***КА.*** *«Лісова пісня» Лесі Українки та «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського: конфлікт реалій та ідеалу. Концепція «нової жінки» у творах Ольги Кобилянської та Лесі Українки. Зв'язок людини з природою у феєріях «Лісова пісня» та «Синій птах». Мотив відповідності («Взаємного зв'язку невидимі закони»): Бодлер – Метерлінк. Проєкт «Твої вірші, мої ноти»: «Тішся» Лесі Українки. Діалог із традицією: мотив «слова-зброї» у творчості Лесі Українки та Івана Франка.* ***МП****. Х/ф «Лісова пісня» (реж. Віктор Івченко, Україна, 1961). М/ф «Лісова пісня» (реж. Алла Грачова, Україна, 1976). Х/ф «Лісова пісня» (реж. Юрій Іллєнко, Україна, 1981). Сучасна інтерпретація в анімації: м/ф «Мавка. Лісова пісня» (реж. Олександра Рубан, Олег Маламуж. Україна, 2023).* *Х/ф «Синій птах» (реж. Джордж К'юкор, США, СРСР, 1976). Аніме «Блакитний птах» Метерлінка: пригоди Тільтіль та Мітіль» (реж. Хіроші Сасагава, Японія, 1980).* ***МЗ.*** *Українська мова, історія, етика, мистецтво.* **Сучасний погляд.** Анна Багряна. «Над часом». Майя Енджелоу. «Я встаю».	*Письмова взаємодія* Складання порівняльної таблиці: «Зіставлення світу людей та світу природи». Творче письмо: «У чому полягає перемога Мавки?» або «Мій символ незламності за поезією "Contra spem spero!"». Створення ментальної карти «Символіка "Лісової пісні"». Написання роздуму на одну з тем: «Мрія – рушій людського життя», «Щастя як подорож, а не мета подорожі», «Сила мистецтва (музики) в житті людини». Складання короткої рецензії на одну із сучасних екранізацій та порівняння її з першоджерелом. Формулювання основних ідей твору. *Дослідження мовлення* Пояснення фольклорних назв та міфологічних найменувань у драмі-феєрії. Аналіз фольклорних елементів у тексті.

	Катерина Калитко. Збірка «Орден мовчальниць». Пабло Неруда. «Море і дзвони». Чарльз Буковськи. «Синій птах». Сергій Осока. «Нічні купання в серпні».	Дослідження авторських ремарок. Дослідження засобів художньої виразності, які передають емоційний стан героя / героїні та його / її внутрішню боротьбу.
Світ крізь призму лірики		
ГР 1 Виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 МОВ 1.3.1-1]; виокремлює та послідовно розрізняє в почутому повідомленні (зокрема тексті, медіатексті) за тематикою обраного профілю або художньому тексті факти і судження, зокрема відмінності в інтерпретації різними суб'єктами тих самих явищ, поява яких зумовлена суб'єктивними факторами, історико-культурним або іншим контекстом [12 МОВ 1.4.3-1];	Новаторські пошуки в поезії початку ХХ ст. **Микола Вороний (1871–1938). «Блакитна Панна».** Гімн весняній природі та силі мистецтва. Образ Блакитної Панни як уособлення Весни, земної та божественної краси. Роль замилування красою в гармонізації внутрішнього світу людини. Поєднання європейських мистецьких трендів із національною традицією. Сприйняття краси як найвищої цінності. **Райнер Марія Рільке (1875–1926). «Пісня про Правду», «Згаси мій зір…».** **«Пісня про Правду».** Рефлексія поета про подорожі Україною. Образ кобзаря Остапа як носія народної духовності. Моральний вибір людини та громади. Єдність народної фольклорної традиції та модерністського світосприйняття. **«Згаси мій зір…».** Осягнення Бога крізь призму внутрішнього «Я». Особливості	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Виразне читання поезій з подальшим усним тлумаченням ключових метафор та символів. Коментування і обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. Обговорення особистої відповідальності митця за долю світу в часи історичних потрясінь. Усний опис емоційного стану, що виникає під час читання вірша.

виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1]. **ГР 2** Визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з різних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, наводячи аргументи щодо своєї позиції [12 МОВ 2.4.1-1]; обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для	поетичної мови Рільке: інтелектуальна насиченість, пластичність образів, складні метафоричні ряди. **Федеріко Гарсіа Лорка (1898–1936). «Гітара».** Гітара як символ душі іспанського народу. Естетика іспанського модернізму: метафоричність та лаконічність вірша «Гітара». Філософська категорія «дуенде» як ключ до розуміння емоційної напруги твору. **Олександр Олесь (1878–1944). «Чари ночі». «О слово рідне! Орле скутий!..»** **«Чари ночі».** Уславлення краси світу та всепереможної сили любові. Продовження українським поетом античного мотиву «carpe diem» (Горацій: «лови момент», «цінуй миті життя»). Емоційна напруженість, динамізм і контраст як засоби вираження душевного піднесення. **«О слово рідне! Орле скутий!..».** Слово як генетичний код нації та зброя в боротьбі за незалежність. Роль мови в житті народу та збереженні його національної ідентичності. Патріотичний пафос твору. Мотив відповідальності митця перед своїм народом. Протиставлення духовного багатства рідної мови та байдужості «чужинців» або зневірених сучасників. Природа як джерело мовної краси.	Усне обґрунтування зв’язку між особистими переживаннями ліричного героя та долею рідного краю. *Робота з текстом* Порівняння традиційної віршованої форми та новаторства поетів. Складання тезауруса: визначення ключових термінів теми. Дослідження алітерацій та асонансів, що наближають поезію до музичного твору. Пошук і тлумачення ключових образів-символів. Літературознавчий аналіз: «Ознаки неоромантизму та символізму у віршах поетів-модерністів». Колективне обговорення поезії «Пам’яті тридцяти» в контексті сучасних подій в Україні. Дослідження структури класичного сонета на прикладі вивчених творів. Справжність почуттів поета в музичній обробці штучного інтелекту.

досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 МОВ 2.4.1-3]. **ГР 3** Створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1]; створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1]; виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 МОВ 3.3.1-1]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-	**Павло Тичина (1891–1967). «Ви знаєте, як липа шелестить...». «О панно Інно...». «Пам'яті тридцяти».** **«Ви знаєте, як липа шелестить...».** Гармонія почуттів героїв і природи. Психологізм та інтимна сповідальність лірики. Стан зачудування світом, весняним перетворенням природи і душі. «Кларнетизм» як унікальний індивідуальний стиль Павла Тичини. Синтез поезії, музики й живопису. **«О панно Інно...».** Психологічна драма нерозділеного кохання. Відтворення складних людських почуттів: сум, самотність, туга за втраченим ідеалом. Мотив двоїстості образу коханої. Звукопис як засіб впливу на читача, навіювання (сугестії) певного настрою, відтворення душевного стану ліричного героя. **«Пам'яті тридцяти».** Трагедія під Крутами як символ національної жертовності. Ушанування героїзму молоді, що загинула в боротьбі проти московитських загарбників за волю України. Поєднання християнських мотивів з ідеєю національного відродження. Роль біблійних алюзій у розкритті ідейного задуму. Символіка чисел та географічних назв. **Максим Рильський (1895–1964). «У теплі дні збирання винограду...». «Яблука**	*Письмова взаємодія* Творча майстерня: створення власної каліграми на довільну тематику. Написання есе «Війна як руйнівник культури та людських доль». Складання короткого тексту для поетичної збірки, що рекламує естетичну витонченість лірики автора. Складання словника метафор. Запис найбільш яскравих метафоричних висловів із коротким поясненням їхнього значення. *Дослідження мовлення* Підбір музичного твору або картини, що найкраще ілюструє поезію. Проєктна діяльність: створення цифрового плаката або короткого відеоролика (буктрейлера), де текст вірша поєднано з візуальними образами природи та мистецтва. Дослідження висловів, які стали крилатими.

1].	**доспіли, яблука червоні!..».** **«У теплі дні збирання винограду...».** Гармонія буття та замилування красою життя. Світлий, життєствердний настрій твору. Мотив зустрічі, яка стає початком нового почуття. Використання образів античності для відтворення ідеалу земної краси. Поєднання конкретно-побутового та високого класичного контексту. **«Яблука доспіли, яблука червоні!..».** Краса осінньої природи як тло для роздумів про людське життя та кохання. Мотив повноти буття, мудрості та душевної рівноваги. Естетика «чистого мистецтва». Психологізм у зображенні внутрішнього світу ліричного героя. ***ТЛ**. Поглиблення знань про неоромантизм, символізм, естетизм, кларнетизм, сугестивність.* ***КК.** Традиції любовної лірики у світовій літературі. Вплив іспанської народної традиції на світову літературу. Збірка «Сонячні кларнети» як етапне явище українського модернізму. Традиція виноградарства як культурний код у світовій літературі та живописі. Українські кобзарі, постать Остапа Вересая.* ***КА.** «Блакитна Панна» як відповідь на бодлерівську естетику. Культ кохання в*	Пояснення авторських новотворів та емоційно-експресивної лексики в інтимній лірриці. Виявлення способів маніпулювання думкою читача в поезіях.

	поезіях Лесі Українки та Олександра Олеся. Образ птаха як символ високості прагнень: 1) Поета в конфлікті з нищими смаками юрби (Шарль Бодлер. «Альбатрос»); 2) української ідентичності в протистоянні з чужинцями-загарбниками та національно збайдужілими малоросами (Олександр Олесь. «О слово рідне, орле скутий!..»). *Проблема правди та кривди в етико-філософських концепціях письменників різних літературних періодів.* ***МП.** Візуальна поезія в сучасному графічному дизайні. Каліграми як предтечі сучасних медіатекстів та інфографіки. Сучасні аранжування співаків і композиторів на вірші Миколи Вороного, Павла Тичини, Максима Рильського. Зокрема проєкт «Твої вірші, мої ноти» Артема Пивоварова: «Десь надходила весна», «Там у тополі» на слова Павла Тичини; «Мова» – Максима Рильського; «Романс» – Миколи Вінграновського; «Майбутність» – Грицька Чупринки. Поетичні перформанси та аудіозаписи віршів у виконанні професійних читців.* ***МЗ**. Музичне мистецтво, громадянська освіта, етика, екологія, психологія, художня культура.* **Сучасний погляд**. Юрій Іздрик. «Інший».	

	Шеймас Гіні. «Ліхтарик глоду». Сергій Жадан. «24 рядки любові».	
Ілюзії минулого та виклики сьогодення		
ГР 1 Раціонально поєднує використання вербальних та невербальних засобів в умовах реалізації різних комунікативних стратегій, виявляючи мовну стійкість [12 МОВ 1.6.1-2]; передбачає емоційну реакцію слухача / групи слухачів у різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю (зокрема під час публічних виступів), моделюючи можливі ефективні дії для зниження чи підвищення рівня емоційності комунікативної взаємодії [12 МОВ 1.7.1-1]; вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 МОВ 1.7.2-1].	**Франц Кафка (1883–1924). «Перевтілення»** (*скорочено*). Трагедія відчуження особистості, руйнування родинних і суспільних зв'язків у модерністському баченні. Поєднання фантастичного й буденного як художній прийом розкриття екзистенційної кризи. Образ Грегора Замзи. Перевтілення героя як метафора духовної ізоляції, втрати ідентичності, знецінення людини. Символіка образу комахи. Багатозначність метафоричних сенсів художніх деталей (замкнена кімната – духовна ізоляція, картинка в рамці – мрія та нереалізоване життя, яблуко – вигнання з сімейного «раю» та ін.). **Микола Хвильовий (Фітільов) (1893–1933). «Я (Романтика)».** Романтика революції та її кривава реальність у новелі. Трагедія роздвоєння особистості в умовах революційного фанатизму і червоного терору. Конфлікт між гуманістичними цінностями та сліпою вірою в ідею. Образ матері як символ вічної любові, милосердя і духовного начала. «Чорний трибунал» як алегорія дегуманізації	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту із наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Обговорення метафори перевтілення Грегора Замзи. Що саме «вбило» героя: фізична зміна чи байдужість оточення? Дискусія «Трагедія гуманізму»: обговорення внутрішнього конфлікту головного героя. Усне тлумачення ідейного змісту поезії. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). SWOT-аналіз сюжетних /

ГР 2 Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту [12 МОВ 2.2.2-1]; визначає та аналізує мовні / стильові / жанрові / естетичні / прагматичні / історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1].	влади. Психологізм твору, внутрішній монолог як засіб розкриття душевної драми. Експресіоністичні засоби, символіка звуків, кольорів і світлотіні. Трагічний фінал як пересторога проти втрати моральних орієнтирів і знецінення людського життя в ім'я абстрактної ідеї. **Микола Куліш (1892–1937). «Мина Мазайло».** Проблема національної ідентичності та духовного самоусвідомлення в сатиричній комедії **«Мина Мазайло»**. Конфлікт між зросійщеним міщанством і пробудженням національної самосвідомості, прагненням українців зберегти власне коріння. Образ Мини як уособлення комплексу меншовартості та духовної залежності від імперських стереотипів. Родинна колізія як модель суспільного протистояння. Засоби комічного: іронія, сарказм, каламбури, мовна характеристика персонажів. Актуальність проблеми мовного вибору й національної гідності. Мова як духовна основа нації та маркер самоповаги. Відкритий фінал як пересторога проти втрати української національної ідентичності. **Валер'ян Підмогильний (1901–1937). «Місто».** Інтелектуально-психологічний роман	композиційних складників / героїв / героїнь твору. Створення складного плану або тез тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння персонажів одного або різних літературних творів. Коментування й обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. Аналіз структури новели «Перевтілення»: дослідження композиції твору (три частини) та динаміки змін у ставленні родини до Грегора в кожній із них. Складання психологічного портрета Грегора Замзи: поєднання рис людини та комахи. Розгляд епіграфа до роману «Місто» як ключа до розуміння двоїстої природи людини. Текстоцентрична вправа: пошук у тексті описів Києва 1920-х років та аналіз образу Міста як живої, динамічної

ГР 3 Розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 МОВ 3.2.3-1]. **ГР 4** Задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].	**«Місто»** як урбаністичний твір. Шлях Степана Радченка від романтичних ілюзій до прагматизму і внутрішньої кризи та самотності. Роль жіночих образів на етапах становлення героя. Конфлікт між моральними цінностями та жагою успіху. Місто як символ спокуси, кар'єри, влади й духовного випробування. Проблема морального вибору, самоствердження особистості та ціни успіху. Психологізм і аналітичність як засіб дослідження людини нової доби. Відкритий фінал як запрошення до роздумів про справжню сутність перемоги. **Євген Плужник (1898–1936). «Я вас, Галю, згадував сьогодні…». «Сентиментальний полонез».** **«Я вас, Галю, згадував сьогодні…».** Лаконізм, простота і виразність інтимної лірики про крихкість почуттів і плинність часу. Мотиви пам'яті, втрати та нереалізованого кохання. Стримана емоційність, вишукана музичність, психологічна глибина як ознаки індивідуального стилю. **«Сентиментальний полонез».** Філософсько-ліричний вірш про дисгармонію між мрією та реальністю. Образ танцю як символ ритму життя й внутрішнього сум'яття. Поєднання	сили, що змінює людину. Робота над сюжетом та композицією: складання цитатного плану. Справжність почуттів поета в музичній обробці штучного інтелекту. *Письмова взаємодія* Творче письмо: «Трагедія відчуження людини в суспільстві» або «Чи був у Грегора Замзи шанс залишитися людиною?». Створення ментальної карти: «Візуалізація причин самотності головного героя». Складання порівняльної таблиці: зіставлення персонажів-антиподів. Написання рецензії: «Короткий відгук на роман В. Підмогильного "Місто" з погляду сучасної молодої людини, яка планує переїзд до мегаполіса». *Дослідження мовлення* Дослідження мови персонажів як соціального маркера. Лінгвістична вправа:

	інтелектуальності, меланхолійної інтонації та витонченої образності. ***ТЛ.*** *Психологічна новела (поглиблення), «філологічний водевіль» (М. Куліш), міський роман, екзистенціалізм, інтелектуальна проза.* ***КК.*** *Образи скорботної матері в українській меморіальній пластиці. Творчість Сальвадора Далі як візуалізація підсвідомих страхів. Історія співпраці Миколи Куліша з Лесем Курбасом і театром «Березіль». Український авангард 1920-х років (Анатоль Петрицький – ескізи костюмів до вистав; Казимир Малевич).* ***КА.*** *Порівняння замкненого простору кімнати Грегора із паноптикумом. Порівняння образу Скорботної матері з релігійними сюжетами «П'єти» Мікеланджело. Ціна «вищої мети» для «Я» Миколи Хвильового та «Фауста» Йоганна Вольфганга Ґете. Тема «маленької людини» у лещатах системи (Микола Хвильовий – Франц Кафка). Порівняння природи перетворення (античність – Франц Кафка). Мольєр «Міщанин-шляхтич» – Микола Куліш «Мина Мазайло»: зміна статусу через зовнішні атрибути (зокрема мовлення). Бернард Шоу «Пігмаліон» – Микола Куліш «Мина Мазайло»: фонетичні експерименти та роль мови в соціальному	«Дослідження лексики, що описує простір, та її вплив на створення настрою твору». Порівняння тексту новели з ілюстраціями до неї. Стилістичне спостереження: «Аналіз використання В. Підмогильним іронії та внутрішніх монологів для розкриття психології героя».

	самоствердженні героя. Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля» – Микола Куліш «Мина Мазайло»: ілюзорний шлях до щастя. ***МП.*** *Подкасти про «Розстріляне відродження». Проєкт «МУР». Використання цитат Миколи Хвильового в сучасному вуличному мистецтві. Д/ф «Валер'ян Підмогильний» (реж. Наталія Огородня, Україна, 2011). Schmalgauzen – «І замалий, і нешироκий» (на вірші Миколи Вінграновського).* *Х/ф «Кафка» (реж. Стівен Содерберг, Франція, США, 1991 р.). Х/ф «Перевтілення» (реж. Кріс Суонтон, Велика Британія, 2012).* *Віртуальні екскурсії музеєм Кафки у Празі. Використання образу Грегора Замзи у сучасній мем-культурі як символу емоційного вигорання.* *Проєкт «Енциклопедія» на ютубі (канал @ВалентинКошелевський). Серія «Кафка Франц».* *Телевистава «Мина Мазайло» (реж. Сергій Проскурня, Україна, 1991 р.).* *«7 сторінок поезії: ЄВГЕН ПЛУЖНИК» від www.youtube.com/@RomanticRobotic* ***МЗ.*** *Історія України, мистецтво, психологія, громадянська освіта, філософія.* **Сучасний погляд.** Кадзуо Ішіґуро. «Залишок дня».	

	Ольга Токарчук. «Книги Якова» (уривки) або новелістика. Альбер Камю. «Сторонній». Саймон Столенгаґ. «Електричний штат». Стівен Кінг. «Кінець зміни». Еліф Шафак. «Три доньки Єви». Ентоні Берджес. «Механічний апельсин».	
Підсумки та узагальнення		
ГР 1 Використовує доцільний спосіб фіксування усного повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 МОВ 1.2.2-1]. **ГР 2** Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1].	Узагальнення та систематизація вивченого за навчальний рік.	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту із наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Обговорення творів, прочитаних на уроках української та зарубіжної літератури протягом навчального року. Створення усного повідомлення на визначену тему. *Робота з текстом* Коментування й обґрунтування актуальності проблем, порушених у прочитаних творах. Представлення творчих проєктів.

ГР 3 Створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1]. **ГР 4** Задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].		Літературні вікторини й конкурси, зокрема онлайн. *Письмова взаємодія* Опис власних літературних уподобань усно та/або графічно (малюнок, плакат, колаж, презентація тощо). Перетворення графічної інформації (схема, таблиця) на текстову й навпаки. *Дослідження мовлення* Представлення результатів досліджень.

12 клас

(70 годин на рік; 2 години на тиждень)

І півріччя

Очікувані результати навчання учнів / учениць	Зміст навчального предмета	Пропоновані види навчальної діяльності
Вступ		
ГР 1 Застосовує різні прийоми для забезпечення комунікації в різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю, дотримуючись	**Літературний канон крізь призму століть.** Література як спосіб фіксації реальності. Зміна функцій літератури в періоди випробувань суспільства. Літературні	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання

норм культури спілкування [12 МОВ 1.1.2-1]; окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 МОВ 1.5.2-1]; демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 МОВ 1.7.1-2]. **ГР 2** Обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 МОВ 2.4.1-3];	премії. ***Теорія літератури (ТЛ).*** *Літературний канон, функції літератури, інтертекстуальність, алюзія, художня документалістика (повторення).* ***Культурний контекст (КК).*** *Мистецтво як спосіб збереження людяності та подолання хаосу реальності. Роль художнього слова в подоланні колективної травми та формуванні національної ідентичності.* ***Компаративний аналіз (КА).*** *Порівняння критеріїв Нобелівської премії з літератури та Національної премії України імені Тараса Шевченка.* ***Медіапростір (МП).*** *Штучний інтелект як генератор літературних текстів. Проєкт «МУР» (альбом «Ти [Романтика]»).* ***Міжпредметні зв'язки (МЗ).*** *Історія, психологія, філософія, мистецтво.* **Сучасний погляд** (*література для самостійного читання і обговорення у класі*). Станіслав Асєєв. «"Світлий Шлях": історія одного концтабору». Сергій Жадан. «Новий правопис». Дмитро Лазуткін. «Берегова лінія». Євгенія Кузнєцова. «Вівці цілі».	уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Дискусія «Канон: застигла догма чи живий організм?» з обговоренням критеріїв відбору творів до літературного канону, аргументація власної позиції щодо включення / виключення певних текстів. Презентація «Лауреати, що змінили світ». Представлення коротких оглядів творчості письменників-лауреатів літературних премій з обґрунтуванням їхнього внеску в культуру. Диспут «Література під час війни: терапія чи зброя?». Діалогічне обговорення зміни функцій художнього слова (від естетичної до мобілізаційної та документалістичної) у періоди суспільних криз. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання

застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні й візуальні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 МОВ 2.6.1-1]; створює індивідуальний / колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 МОВ 2.7.1-1]. **ГР 3** Створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1]; добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення (зокрема засоби художньої		уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез до тексту. Коментування і обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. Зіставлення художнього твору та документальних свідчень (щоденників, репортажів) про ту саму історичну подію для виявлення специфіки літературної фіксації реальності. Аналіз проблематики та художніх особливостей твору, відзначеного престижною премією, для розуміння сучасних літературних тенденцій. Аналіз офіційних сайтів провідних літературних премій (The Nobel Prize, The Booker Prizes тощо) для виокремлення актуальних

виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 МОВ 3.1.2-1]; розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 МОВ 3.2.3-1]. **ГР 4** Задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].		критеріїв якості художнього тексту. *Письмова взаємодія* Есе «Моя версія сучасного канону»: обґрунтування власного списку «обов'язкових» творів, що відображають досвід сучасної людини. Створення тексту про висунення книжки на здобуття літературної премії з акцентом на її суспільній значущості та актуальності. «Лист до автора». Письмове звернення до письменника, чий твір допоміг осмислити складні історичні події або особисті випробування. *Дослідження мовлення* Дослідження трансформації лексичного складу та емоційної забарвленості текстів, написаних у періоди суспільних зламів (поява неологізмів, зміна тональності). Дослідження історії заснування та впливу

		конкретної літературної премії на популяризацію національної літератури у світі. Аналіз критичних статей та відгуків у медіа про «канонічних» авторів для розуміння того, як формується суспільне сприйняття літератури.
На перехрестях долі		
ГР 1 Слухає інформацію, різну за обсягом і тематикою обраного профілю, долаючи комунікативні перешкоди, шуми [12 МОВ 1.1.1-1]; розпізнає невідповідність між вербально та невербально вираженим змістом повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту для виявлення прихованих (маніпулятивних та інших) намірів мовця, на основі цього приймає рішення щодо подальшої комунікації [12 МОВ 1.1.3-1]; використовує доцільний спосіб фіксування усного повідомлення	**Олександр Довженко (1894–1956). «Зачарована Десна».** Жанрова своєрідність кіноповісті. Філософія праці та ставлення до землі в образах батька й діда Семена. Засоби творення образів. Тема «патріархального раю» та моральної чистоти людини. Художнє осмислення феномену дитинства як джерела формування національної свідомості, творчої уяви та гуманістичних ідеалів майбутнього митця. Роль природи як самостійного персонажа. Взаємозв'язок людини і довкілля. Тема історичної пам'яті. **Остап Вишня (1889–1956). «Моя автобіографія».** Трансформація традиційної біографії в гумористичне оповідання. Образ оповідача	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Формулювання основних аргументів автора про причини поразки української державності на початку XX століття. Підготовка коротких усних повідомлень. Обговорення символіки назви твору. Характеристика внутрішнього стану героя через його сприйняття

(зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 МОВ 1.2.2-1]. **ГР 2** Вільно застосовує та за потреби комбінує різні способи читання текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів у друкованому та цифровому форматі залежно від читацьких намірів та для виконання самостійно поставлених завдань [12 МОВ 2.1.1-1]; визначає та аналізує мовні / стильові / жанрові / естетичні / прагматичні / історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їхній взаємозв'язок [12 МОВ 2.2.3-1]; пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий	як втілення українського менталітету. Життєствердність, самоіронія та оптимізм героя. Заголовок як камертон сприйняття сміхового елемента у творі. Роль родинного виховання та народного середовища у формуванні світогляду. **Євген Маланюк (1897–1968). «Уривок з поеми». «Невичерпальність».** Творча індивідуальність Євгена Маланюка. Переосмислення української історії в **«Уривку з поеми».** Героїчна історія України-Русі та державницький світогляд Євгена Маланюка. Тема відповідальності поета за формування національної ідентичності. Контраст між пасивним сприйняттям долі та активною життєвою позицією. Інтертекстуальність твору (Тарас Шевченко «Заповіт»; Іван Франко «Мойсей»), згадка багатьох українських діячів (Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Іван Гонта) як оприявнення споконвічного прагнення українців до власної державності. Яскрава фінальна антитеза («паркет наших заль» vs «[московитський] лапоть») як пророча візія славного майбутнього незалежної України. **«Невичерпальність».** Історіософія поета-державника: образ «розп'ятої України», яка «вогонь буття не загасила», як алюзія на	навколишнього простору. Дискусія «Україна: степова Еллада чи залізна держава?». *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. Коментування і обґрунтування актуальності порушених в тексті / кількох текстах проблем. Візуалізація життєвого шляху письменника. Декламування поезій. Проблемна дискусія «Ціна совісті та віри»: обговорення

досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 МОВ 2.3.1-1]. **ГР 3** Створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1]; усуває недоліки в тексті на різних рівнях його організації, ураховуючи жанрово-стильові та композиційні особливості тексту, коментує зроблені виправлення [12 МОВ 3.3.2-1]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1].	розп'яття та воскресіння Ісуса Христа. Перелік імен відомих українських письменників та зближення духу Тараса Шевченка з образом Прометея як поступ української національної ідеї. Невичерпальність, незнищенність життєвої сили українства. **Юрій Мушкетик (1929–2019). «Христос і Марія в срібнім окладі».** Розкриття через символічний образ ікони внутрішнього світу героїв, їхніх сумнівів, переживань і прагнення зберегти людську гідність. Ікона Христа і Марії в срібному окладі як символ віри, духовної пам'яті та морального вибору. **Богдан-Ігор Антонич (1909–1937). «Різдво». «Коляда».** Поезія **«Різдво»** як символ вічного оновлення світу та народження надії. Поєднання біблійної метафорики та українського фольклору. Естетичне переосмислення традиційного Різдва у вірші **«Коляда».** Зв'язок вірша з фольклором. ***ТЛ****. Кіноповість, усмішка.* ***КК.*** *Життя українського села на межі XIX–XX століть. «Празька школа». Наївне мистецтво Марії Примаченко, Никифора*	морально-етичних колізій твору; обґрунтування власного ставлення до вчинків персонажів через призму загальнолюдських цінностей. Пошук і тлумачення алюзій у текстах. *Письмова взаємодія* Систематизація цитат для опису образу малого Сашка («Зачарована Десна») як втілення творчої уяви. Аналіз ключових образів-символів та їхнього значення для розкриття ідейного змісту твору. Опис морально-етичних цінностей українського народу, відображених у творі. Підготовка короткого повідомлення про роль гумору в житті людини. Складання письмової характеристики ліричного героя. Визначення рис пригодницького, психологічного та

	Дровняка. Українська діаспора. Картини Отто Дікса на воєнну тематику. Двовзори Олега Шупляка «Різдво», «Коляда». ***КА.*** *Зіставлення образу України в поезії Євгена Маланюка з образами Батьківщини у творах інших поетів-емігрантів. Гумор та зображення українського побуту в «Вечорах на хуторі біля Диканьки» Миколи Гоголя та «Зачарованій Десні» Олександра Довженка. Порівняння вітаїстичних мотивів віршів у Павла Тичини та Євгена Маланюка. Порівняння «місячної» та «зоряної» символіки у віршах Богдана-Ігоря Антонича та Федеріко Гарсія Лорки.* ***МП.*** *Х/ф «Зачарована Десна» (реж. Юлія Солнцева, 1964). Пейзажі Сергія Васильківського. «"Хто в Крим, а я в Кринки": трагічна доля українського гумориста Остапа Вишні» (відеонарис від ютуб-каналу Вгору.Херсон, автори Ліза Жарких, Устин Данчук та ін., 2024).* *Проєкт «Живі письменники». Вірш «Різдво» в сучасних пісенних інтерпретаціях.* ***МЗ.*** *Історія, екологія, психологія, географія, правознавство.* **Сучасний погляд.** Надія Гуменюк. «Вересові меди». Галина Пагутяк. «Магнат». Мирослав Дочинець. «Криничар».	політичного твору. Створення антивоєнного плаката (зокрема в цифровому просторі): розробка візуального концепту до твору, що відображає ідею марності жертв заради хибних ідеалів. Складання психологічного портрета: письмова характеристика еволюції (або деградації) почуттів героїв впродовж розгортання сюжету. *Дослідження мовлення* Вивчення лексичних особливостей тексту, що підкреслюють індивідуальну манеру письма автора. Розробка віртуальної екскурсії «Стежками зачарованої Десни» з використанням картографічних і текстових матеріалів. Дослідження ролі епітетів, метафор та гіпербол у створенні експресивного стилю. Виявлення та пояснення

	Андрій Кокотюха. «Червоний». Станіслав Цалик, Пилип Селігей. «Таємниці письменницьких шухляд: Детективна історія української літератури». Данило Ільницький. «Антонич від А до Я».	засобів комічного. Аналіз розмовних конструкцій, діалектизмів та фольклорних елементів у тексті. Творче моделювання: написання альтернативного епілогу або внутрішнього монологу героя в кульмінаційний момент твору.
Залишатися Людиною		
ГР 1 Виокремлює та послідовно розрізняє в почутому повідомленні (зокрема тексті, медіатексті) за тематикою обраного профілю або художньому тексті факти і судження, зокрема відмінності в інтерпретації різними суб'єктами тих самих явищ, поява яких зумовлена суб'єктивними факторами, історико-культурним або іншим контекстом [12 МОВ 1.4.3-1]; раціонально поєднує використання вербальних та невербальних засобів в умовах реалізації різних комунікативних стратегій, виявляючи мовну стійкість [12 МОВ 1.6.1-2];	**Бертольт Брехт (1898–1956). «Життя Галілея»** (*скорочено*). Бертольт Брехт і його «епічний театр». **«Життя Галілея»**. Епічна драма про моральну відповідальність ученого за результати наукової діяльності. Образ Галілея як символ боротьби за знання проти авторитаризму і догматизму. Конфлікт між особистим благом та соціальним обов'язком. Використання «ефекту очуження», епізодична композиція та відкритий фінал. **Іван Багряний (Лозов'ягін) (1906–1963). «Тигролови»** (*скорочено*)**.** Пригодницький роман **«Тигролови»**: розкриття суспільних проблем і виразне антитоталітарне спрямування. Динамічний	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Прослуховування фрагментів аудіовистави або перегляд ключових сцен із подальшим обговоренням мотивів поведінки героя. Презентація ідей: стислий виступ про концепцію «епічного театру» Брехта та функцію «ефекту очуження» у творі. Дискусія на тему: «Науковий

вибудовує комунікацію з іншими, забезпечуючи позитивний емоційний фон завдяки врахуванню особливостей контексту та інших важливих характеристик ситуації спілкування [12 МОВ 1.7.2-1]. **ГР 2** Окреслює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів [12 МОВ 2.4.1-2]; самостійно, зокрема на основі власного і чужого читацького досвіду, здійснює добір текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) з різних джерел для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб, розв'язання суспільних проблем, успішної самореалізації [12 МОВ 2.5.1-1]. **ГР 3** Представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, в різний спосіб [12 МОВ 3.1.1-2];	сюжет, поєднання романтики пригод і глибокого психологізму. Тема національної гідності, патріотизму та боротьби з репресіями. Трагедія українців у добу сталінських репресій як ланка в довгому ланцюзі російського імперського гноблення, котре спонукало до вимушеного переселення українців на Далекий Схід. Образ Григорія Многогрішного як уособлення незламності, гідності та волелюбності. Тайга як простір випробування й духовного очищення. Символізм природи як джерела внутрішньої свободи. Родина Сірків – модель втраченого в умовах Російської імперії гармонійного національного світу, уособлення нереалізованого потенціалу України. Оптимістичний фінал як утвердження віри в майбутню перемогу людяності та української національної ідеї. **Генріх Белль (1917–1985). «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...».** Трагедія зламаного гітлеризмом покоління німців. Школа-шпиталь як символ неминучої розплати за військову агресію та руйнування гуманістичних цінностей. Образ скаліченого німецького юнака як уособлення «втраченої генерації». Критичне переосмислення ідей	подвиг чи людська слабкість: чи мав право Галілей на компроміс?». Декламування монологів. Інсценування окремих епізодів творів. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез до тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. Робота над сюжетом та композицією: складання цитатного плану. Коментоване читання ключових монологів персонажів.

виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 МОВ 3.3.1-1]. **ГР 4** Застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 МОВ 4.2.2-1].	гітлерівської пропаганди. Символічний зміст заголовка твору, його інтертекстуальність. Форма твору (внутрішній монолог). Лаконічність і підтекст як засоби психологізму. ***ТЛ.*** *Епічний театр, «ефект очуження», потік свідомості, парабола, монтаж.* ***КК.*** *Перехід від геоцентричної системи Птолемея до геліоцентричної системи Коперника як руйнування старого світоустрою. Література «руїн». Феномен конформізму, груповий тиск і психологія натовпу. Український Далекий Схід (Зелений Клин).* ***КА.*** *Дослідження ціни пізнання в образах Фауста та Галілея. Порівняння пригодницьких творів Джека Лондона та Івана Багряного. Порівняння образів героїв, які опиняються в екстремальних умовах дикої природи. Порівняння першоджерела (епітафії Сімоніда Кеоського на монументі 300 спартанцям у Фермопілах) із блюзнірським використанням високої героїки захисників Еллади в ницій агресивній гітлерівській Німеччині. Виокремлення спільного та відмінного між повістю «Хлопчик у смугастій піжамі» Джона Бойна та новелою «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...» Генріха Белля. Конфлікт між фанатичною вірністю ідеї*	Коментування й обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. *Письмова взаємодія* Написання есе «У чому полягає відповідальність ученого за свої винаходи?». Тезовий конспект «Особливості побудови драми Брехта: історична правда та художній вимисел». Створення «щоденника» героя / героїні від його / її імені (за одним з епізодів). Укладання словника персонажа. Складання порівняльної таблиці: Зіставлення персонажів-антиподів. Фіксація основних положень щодо морально-етичних цінностей українського народу, відображених у творі. Створення / заповнення схеми / таблиці / інфографіки, яка увиразнює, узагальнює й систематизує

	та ціною людського життя в «Я (Романтика)» Миколи Хвильового та «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...» Генріха Белля. ***МП.*** *Проєкт «Енциклопедія» на ютубі (канал @ВалентинКошелевський). Серії «Брехт, Бертольт», «Галілей, Галілео». Х/ф «Життя Галілео Галілея» (реж. Йоахим Теншерт, Манфред Векверт, Німеччина, 1978). Х/ф «Життя Галілея» (реж. Юго Сантьяго, Франція, 2002). Картина Крістіано Банті «Галілей перед інквізицією». Скульптурні портрети Галілея. Віртуальна екскурсія музеєм Галілея у Флоренції. Х/ф «Тигролови» (реж. Ростислав Синько, Україна, 1994).* ***МЗ.*** *Історія, етика, філософія, правознавство.* **Сучасний погляд**. Флоріан Зеллер. «Батько». Дмитро Терновий. «Деталізація». Володимир Лис. «Століття Якова». Неда Неждана. «Заблукані втікачі». «Самогубство самоти». Павло Ар'є. «Слава героям».	інформацію, зокрема в цифровому просторі. Запис найбільш яскравих метафоричних висловів із коротким поясненням їхнього значення. Візуалізація, зокрема в цифровому просторі, зв'язків між героїнями / героями та їхніми ціннісними орієнтирами. Складання короткого рекламного тексту до твору для сучасного молодіжного видання. *Дослідження мовлення* Лінгвістичне спостереження: виявлення засобів інтелектуалізації тексту та способів вираження авторської позиції в діалогах. Мікродослідження: аналіз архетипів у драматичних творах. Дослідження інтертекстуальних елементів у драматичних творах. Дослідження засобів художньої виразності, які передають емоційний стан

		героя / героїні та його / її внутрішню боротьбу.

ІІ півріччя

Очікувані результати навчання учнів / учениць	Зміст навчального предмета	Пропоновані види навчальної діяльності
Виміри буття		
ГР 1 Переказує усне повідомлення (зокрема текст, медіатекст, множинний текст) за тематикою обраного профілю або художній текст у різний спосіб, зважаючи на умови спілкування, запити та особливості цільової аудиторії та власні потреби, дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності [12 МОВ 1.2.1-1]; виокремлює відповідно до змінюваних цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, а також неструктурованого мовлення для ефективної комунікації [12 МОВ 1.3.1-1]; визначає мету, прямі та приховані наміри автора усного повідомлення,	Літературні пошуки другої половини ХХ століття: зарубіжна (екзистенційні пошуки й конфлікт поколінь) та українська література (феномен «шістдесятників»). **Ґабріель Ґарсія Маркес (1927–2014). «Стариган із крилами».** Оповідання **«Стариган із крилами»** як зразок магічного реалізму. Поєднання буденного й фантастичного в зображенні «дива» серед повсякденності. Образ старигана з крилами (алюзія на янгола) як символ випробування людяності. Викриття духовної обмеженості, користолюбства й байдужості натовпу. Іронія й алегоричність як засоби авторського осмислення віри та милосердя. Відкритий фінал як простір для моральних роздумів. **Григір Тютюнник (1931–1980). «Три зозулі з поклоном».** **«Три зозулі з поклоном»** – лірична новела про високу й жертовну любов. Трагедія «любові без надії» на тлі репресивної доби.	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Підготовка коротких усних повідомлень. Обговорення символіки назви твору. Характеристика внутрішнього стану героя через його сприйняття навколишнього простору. Виразне читання поезій з подальшим усним тлумаченням ключових метафор та символів. Коментування і обґрунтування актуальності порушених в тексті / кількох текстах проблем.

відстежуючи їх можливі зміни у процесі комунікації, за потреби визначаючи прийнятні способи впливу на співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння [12 МОВ 1.4.2-1]. **ГР 2** Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]; розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту [12 МОВ 2.2.2-1]; інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема	Образ Марфи як уособлення вірності, духовної чистоти й мовчазного страждання. Мотив розлуки та листа як символу пам'яті й незнищенності почуття. Психологізм, підтекст, емоційна стриманість як ознаки індивідуального стилю. Символіка образів і художніх деталей твору. **Дмитро Павличко (1929–2023). «Два кольори».** Ліричний вірш про пам'ять, любов до рідної землі та життєві цінності. Символіка двох кольорів (червоного й чорного) як метафора мінливості Долі: радості й болю, здобутків і втрат. Родинна тематика, зв'язок поколінь. Популярність пісенної лірики Дмитра Павличка, поєднання особистого й загальнолюдського. Мелодійність і лаконізм стилю. Вічність духовних цінностей як центральний мотив твору. **Василь Симоненко (1935–1963). «Ти знаєш, що ти – людина?». «Задивляюсь у твої зіниці...».** **«Ти знаєш, що ти – людина?».** Філософський діалог між ліричним героєм і читачем. Гідність як фундаментальна національна риса українців. Засоби художнього втілення ідейного змісту: лаконізм, експресивність. **«Задивляюсь у твої зіниці...»** – образ України, особливості його творення.	Обговорення особистої відповідальності митця за долю світу в часи історичних потрясінь. Усний опис емоційного стану, що виникає під час читання вірша. Усне обґрунтування зв'язку між особистими переживаннями ліричного героя та долею рідного краю. Обговорення настроєвої палітри віршів. Словесне малювання: опис візуальних образів, що виникають під час читання. Обговорення запитання «Ти знаєш, що ти – людина?» як прямого звернення до сумління кожного учня. Аналіз ідеї неповторності людської особистості в контексті тоталітарної системи. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від комунікативного завдання. Формулювання

медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 МОВ 2.2.4-1]. **ГР 3** Створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 МОВ 3.1.1-1]; здійснює онлайн-взаємодію, зокрема дискутує в цифровому середовищі в режимі реального часу, толерантно обстоюючи власну позицію, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.2-1]. **ГР 4** Задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1];	Психологічний портрет патріота, загальнолюдські цінності в ліричному монолозі, оптимістичний настрій вірша. Мелодійність, ритміка та образність як засоби створення емоційної глибини. **Василь Стус (1938–1985)**. **«На колимськім морозі калина...». «Як добре те, що смерті не боюсь я...». «Сто років як сконала Січ...».** **«На колимськім морозі калина...»** – ліричний вірш про боротьбу й страждання в умовах репресій. Калина як символ України та незламності духу. Природа – свідок історичних трагедій і духовного подвигу. Мотив пам'яті, любові до рідної землі та боротьби за свободу. Бінарні опозиції, авторські неологізми, яскрава метафоричність як засоби вираження емоційної експресії. **«Як добре те, що смерті не боюсь я...»** – філософські роздуми про долю українського митця в зросійщеному тоталітарному суспільстві. Образи Лесі Українки, Франка, Шевченка і Сковороди як підкреслення тяглості визначної ролі письменників в українському державотворенні. Мотиви боротьби, вірності собі, відповідальності за вибір, надії на здолання перешкод. Емоційна напруга, ритміка та символіка як засоби художньої переконливості. **«Сто років як сконала Січ...»** – патріотичний	уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. Коментування і обґрунтування актуальності порушених в тексті / кількох текстах проблем. Виявлення в тексті ознак жанру. Характеристика образу поета-громадянина. *Письмова взаємодія* Складання короткого тексту для поетичної збірки, що рекламує естетичну витонченість лірики автора, зокрема в цифровому просторі. Складання словника

застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети в змінних умовах спілкування [12 МОВ 4.2.2-1].	вірш про трагічну долю української незалежності та шлях її виборювання. Тема національної пам'яті і спадкоємності поколінь. Символіка Січі як уособлення волі та боротьби. Життєствердний діалог ліричного героя з Україною. Об'ємна метафорика, ритм, емоційна експресія як засоби художнього відтворення трагізму і надії. **Ліна Костенко (нар. 1930 р.). «Життя іде і все без коректур...». «Страшні слова, коли вони мовчать...». «Маруся Чурай».** **«Життя іде і все без коректур...»** – ліричний вірш про плин життя, незворотність часу та особисту відповідальність за власний вибір. Мотиви самопізнання, духовного розвитку й внутрішньої свободи. Лаконізм, метафоричність і емоційна глибина як засоби художньої виразності. **«Страшні слова, коли вони мовчать...»** – ліричний і філософський вірш про силу слова, поезії, мовчання та духовну відповідальність людини, суть мистецтва. Мотив морального вибору, пам'яті та справедливості у творчості. Символізм, емоційна експресія та ритміка як засоби художнього впливу. **«Маруся Чурай»** – історичний роман у віршах. Поєднання розповіді про історичні події XVII століття та легенди. Мотиви трагічного кохання та національної долі, боротьби за свободу, національної	метафор. Запис найбільш яскравих метафоричних висловів із коротким поясненням їхнього значення. Есе «Уміння залишатися собою за будь-яких обставин». Створення сенкану. Написання «щоденника Елісенди», де відображено зміну її ставлення до старигана. Формулювання основних ідей твору. Літературний коментар: написання короткого пояснення до поезії. *Дослідження мовлення* Вивчення лексичних особливостей тексту, що підкреслюють індивідуальну манеру письма автора. Дослідження ролі епітетів, метафор та гіпербол у створенні експресивного стилю. Аналіз використання розділових знаків для

	ідентичності та моральних принципів. Образ Марусі як уособлення духовної чистоти, честі та мистецького таланту. Етичний конфлікт «мистецтво – буденність» у романі. Ліричність, образність, музичність мови, психологічна глибина персонажів. ***ТЛ.*** *Магічний реалізм, притча, гротеск (повторення), роман у віршах, художня рефлексія.* ***КК.*** *«Шістдесятництво» та національне відродження. Період «відлиги». Період розквіту літератури Латинської Америки у 1960–1970-х рр. Пам'ятник Василю Стусу у Вінниці. Портрети Василя Стуса пензля Віктора Зарецького. Україна часів Хмельниччини. Образ Марусі Чурай в роботах інших митців, зокрема в графіці Василя Касіяна та скульптурних композиціях (пам'ятник Марусі Чурай у Полтаві).* ***КА.*** *Порівняння ліричних героїв Максима Рильського та Василя Симоненка. Порівняння громадянської лірики Василя Симоненка, Василя Стуса і Тараса Шевченка. Порівняння оповідання Ґабрієля Ґарсії Маркеса «Стариган із крилами» з новелою Франца Кафки «Перевтілення». Зіставлення незламності Василя Стуса з традицією «прометеїзму» Тараса Шевченка та Лесі Українки. Зіставлення гуманістичних ідей Василя Симоненка з ідеями Відродження про*	передачі настрою поезії. Підбір музичного твору або картини, що найкраще ілюструє поезію. Проєктна діяльність: створення цифрового плаката або короткого відеоролика (буктрейлера), де текст вірша поєднано з візуальними образами природи та мистецтва, зокрема в цифровому просторі. Дослідження висловів, які стали крилатими. Пояснення авторських новотворів та емоційно-експресивної лексики в інтимній ліриці. Виявлення способів маніпулювання думкою читача в поезіях.

	антропоцентризм. Маруся Чурай та Мавка («Лісова пісня» Лесі Українки). Порівняння жіночих образів у різні літературні епохи. ***МП.*** *Проєкт «МУР» (альбом «Ти [Романтика]»). Проєкт Артема Пивоварова «Твої вірші, мої ноти» – «Ти знаєш, що ти людина?». Короткометражний фільм «Три зозулі з поклоном» (реж. Юлія Пасак, Україна, 2016). Х/ф «Пересохла земля» (за мотивами «Стариган з крилами») (реж. Тарас Томенко, Україна, 2004). Вистава «Маруся Чурай» у Національному театрі імені Івана Франка (реж. Дмитро Чирипюк). Вірш «Страшні слова, коли вони мовчать...» в інтерпретації гурту BRUTTO (проєкт Сергія Міхалка). Інтерв'ю «Ліна Костенко: Не хочу грати в сатанинському спектаклі» з Сергієм Жаданом.* ***МЗ.*** *Історія України, етика, психологія, філософія.* **Сучасний погляд**. Марія Матіос. «Майже ніколи не навпаки». Ольга Токарчук. «Бігуни». Кен Кізі. «Над зозулиним гніздом». Василь Слапчук. «Книга забуття». Богдана Матіяш. «Розмови з Богом». Девід Алмонд. «Скелліґ».	
Різноголосся нашого часу		

ГР 1 Інтегрує інформацію з кількох джерел (зокрема текстів, медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів для виконання актуальних завдань [12 МОВ 1.4.1-1]; визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, неупередженості почутої інформації за тематикою обраного профілю, отриманої з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), наводить аргументи щодо своєї позиції [12 МОВ 1.5.1-1]; виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 МОВ 1.6.1-1]; передбачає емоційну реакцію слухача / групи слухачів у різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю (зокрема під час публічних виступів), моделюючи	*Цінність людського життя в сучасній прозі.* **Хорхе Луїс Борхес (1899–1986). «Дім Астеріона».** Переосмислення міфу про Мінотавра в новелі «Дім Астеріона». Лабіринт як модель світу та ключова метафора постмодернізму. Міф як інструмент дослідження людської природи. Витончена інтертекстуальна гра (тут: інтелектуальний квест на «впізнавання» еллінських міфів) з читацьким колом, лаконізм і парадоксальність як риси поетики Хорхе Луїса Борхеса. **Сергій Жадан (нар. 1974 р.). «Інтернат»** (*скорочено*). **«Інтернат»** – соціально-психологічний роман про людину на тлі війни. Тема вибору, громадянської позиції та людської гідності в умовах випробувань. Мотив дороги і подорож героя як шлях внутрішнього прозріння й морального дорослішання. Війна як простір страху, розгубленості та втрати ілюзій. Образ інтернату як метафора і символ суспільної невкоріненості, беззахисності й відповідальності. Реалістичність, лаконізм, імпресіоністичність художніх деталей, внутрішній монолог як засоби художнього осмислення сучасної історії. **Валерій Герасимчук (нар. 1956 р.).**	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. Обговорення соціальної значущості твору. Вправа «Коло думок»: обмін враженнями від фіналу твору, обговорення метаморфоз головного героя та інтелектуальної гри автора з читачем. Презентація ідей: усне повідомлення про символіку предметів та їхню роль у переплетенні доль головних героїв. Творче моделювання: написання власного «вузла» до оповідання – короткого епізоду, що міг би стати альтернативним поворотом сюжету. Обговорення емоційного враження від твору. Вправа «Словесний автопортрет»: відтворення внутрішнього монологу

можливі ефективні дії для зниження чи підвищення рівня емоційності комунікативної взаємодії [12 МОВ 1.7.1-1]. **ГР 2** Пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 МОВ 2.3.1-1]; визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з різних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, наводячи аргументи щодо своєї позиції [12 МОВ 2.4.1-1]; обґрунтовує критерії добору текстів (зокрема художніх текстів,	**«Трагедія Нобеля і драма Хемінгуея».** Етичне протистояння творця та його творіння. Динаміка образу Нобеля: від амбітного науковця до мецената, що прагне миру. Паралелі між науковим подвигом та літературною майстерністю. Ціна успіху та визнання в контексті людського щастя. Значення Нобелівської премії як символу спокути й визнання. **На хвилі поетичного слова** (*3–4 твори на вибір*)**.** **Боб Ділан (нар. 1941 р.). «Лиш вітер тобі відповість».** Боб Ділан – одна з ключових постатей контркультури 1960-х років, американського фолк-року. Полеміка щодо правомірності присудження співаку Нобелівської премії з літератури. **«Лиш вітер тобі відповість»** – пісня-протест про війну, свободу й людську гідність. Тема відповідальності людини за мир і гуманістичні цінності. Образ вітру як символ істини, що залишається відкритою для кожного. Простота форми, фольклорна інтонація, афористичність і риторичні запитання як засоби вираження авторської позиції. **Віслава Шимборська (1923–2012). «Кохання з першого погляду».**	героя в моменти ухвалення доленосних рішень. Словесне малювання: усний опис художніх образів, відтворення атмосфери твору з використанням авторських епітетів та метафор. Обговорення стратегій протидії пропаганді та стійкості до маніпуляцій на прикладі роману «Інтернат» Сергія Жадана. Презентація «Історія одного хіта»: повідомлення про вірш, який став культовою піснею. Полілог «Життєвий досвід проти страху»: бесіда про те, як розповіді старших родичів про минуле допомагають сучасній молоді долати тривогу. Обговорення морально-етичної проблеми: як мистецтво допомагає людині в кризові моменти. *Робота з текстом* Читання тексту різними способами залежно від

медіатекстів) для читання [12 МОВ 2.5.1-2]. **ГР 3** Створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1]; розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 МОВ 3.2.3-1]; виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 МОВ 3.3.1-1]; обирає способи вдосконалення тексту за самостійно визначеними критеріями [12 МОВ 3.3.1-2]. **ГР 4** Спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 МОВ 4.1.2-1];	Філософське переосмислення долі та випадку. Своєрідність «поезії запитань». Інтелектуальна іронія та простота вислову як ключові риси індивідуального стилю. **Кость Москалець (нар. 1963 р.). «Вона».** Ліричний вірш про кохання, жіночу красу та духовну близькість. Образ жінки як символ натхнення, ніжності й життєвої сили. Мотив любові як вічної цінності та світлої ностальгії й туги за втраченою близькістю. Поетична музичність, образність і лаконізм як засоби художньої виразності. **Борис Гуменюк (нар. 1965 р.). «Жодного сну за усю війну».** Тема людської витривалості та ціни війни. Основні мотиви – виснаження бійців, безсоння, втрати, звикання до смерті, братерство між бійцями та відповідальність перед побратимами. Поєднання фронтової буденності з глибоким емоційним переживанням. Ритм верлібру, уривчастість і документальність як спосіб передати нервову напругу фронтового життя. **Оксана Забужко (нар. 1960 р.). «Рядок з автобіографії».** Вірш-сповідь про формування внутрішнього світу людини. Поєднання індивідуального досвіду з історичною пам’яттю народу.	комунікативного завдання. Формулювання уточнювальних запитань до прочитаного тексту. Переказ прочитаного тексту різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо). Створення складного плану або тез тексту. Характеристика літературних персонажів / ліричних героїв. Порівняння літературних персонажів одного або різних літературних творів. Коментування і обґрунтування актуальності проблем, порушених у тексті / кількох текстах. Виявлення в тексті ознак магічного реалізму та/чи постмодернізму. Складання цитатної карти: виписування ключових фразеологізмів та афористичних висловів із тексту, що розкривають філософію автора / авторки. Дискусія «Символіка буденних речей на війні»:

задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].	Мотиви самоусвідомлення, пам'яті та відповідальності за слово. Емоційна напруженість, інтелектуальність і метафоричність поезії. **Юрій Андрухович (нар. 1960 р.). «Дует» («До нічного пейзажу тулився невиспаний вітер…»).** Ліричний вірш про настрій пари в нічному місті та їхній внутрішній стан. Образи ночі й вітру як символи руху, неспокою й плинності життя. Мотиви єдності в моменті, споглядання і тихої рефлексії. Метафоричність, вишукана музикальність рими та багатство асоціативних образів. **Олександр Ірванець (нар. 1961 р.). «Прощальний романс» («А я тебе кидаю в світі такому холодному…»).** Поетичне відтворення складності людських стосунків і відчуття самотності. Мотиви розлуки, внутрішнього болю та відповідальності за почуття іншого. Контраст ніжності й відчуження, інтонація сповіді. **Максим Кривцов (1990–2024). «Жовтий скотч».** Поєднання буденності війни з глибоким емоційним переживанням. Жовтий скотч як деталь реальності й символ межі між життям і смертю. Тема пам'яті, втрати та людської	обговорення ролі саперної лопатки як засобу виживання, інструменту та зброї. Комунікативна вправа «Поради психолога»: пошук шляхів розв'язання внутрішньої проблеми героїні / героя із позиції сучасної людини. Полілог «Громадянська позиція митця»: бесіда про те, чи має мистецтво реагувати на несправедливість, війну та порушення прав людини. Аналіз символічного ряду: виявлення в тексті поезії архетипних образів та пояснення їхнього значення на основному рівні сприйняття. Складання «Коментаря до образу»: пояснення біблійних та/або історичних алюзій. *Письмова взаємодія* Написання есе «Як зберегти гідність і любов у світі, що руйнується?».

	гідності в умовах війни. **Мар'яна Савка (нар. 1973 р.). «Коли сумно тобі – посміхнись!».** Екзистенційне прийняття повноти життя та емоційна стійкість як механізм подолання труднощів. Контраст між психологічним станом та зовнішнім виявом волі. **Катерина Калитко (нар. 1982 р.). «В. А.» («Зацвів бузок. На столику між книг…»)** Контраст між вітальністю природи та тривогами часу. Мотив вірності собі як екзистенційний вибір. Пошук гармонії у дисгармонійному світі. **Сучасний літературний процес у розмаїтті імен і текстів** (*на вибір учителя та учнів*). ***КК.*** *Доба постмодернізму. Концепція «вічного повернення» Фрідріха Ніцше, соліпсизм, роздуми про природу пам'яті та ідентичності (Джон Локк, Девід Г'юм). Гравюри Мауріца Корнеліса Ешера «Відносність», «Сходження і спуск». Серія «Уявні тюрми» Джованні Баттіста Піранезі. Культура споживання. Український міфологізм. Мілітарна естетика в мистецтві. Пострадянська Україна як епоха дефіциту, перебудови цінностей та зародження нової держави. Фестиваль*	Створення для літературного блогу коротких тез або анотації до твору, що акцентують увагу на ключових філософських питаннях аналізованого тексту. Складання ментальної карти (зокрема в цифровому просторі) «Візуалізація сюжетних ліній та ключових символів». Есе на тему «Доля як випадкова зустріч або спланований лабіринт». Створення медіатексту: розробка сценарію для буктрейлера або створення інтерактивного плаката, що візуалізує центральну метафору твору. Написання есе «Поезія і проза війни: чому важливо говорити правду?». Створення «поетичного сторіз»: написання короткого коментаря до вірша у форматі поста для соцмереж, використовуючи доречні візуальні образи. Створення сенкана:

	«Червона рута». Біт-покоління. Літературна революція 50-60-х рр. XX століття. Російсько-українська війна як етап національно-визвольних змагань. Стоїцизм як світоглядна позиція. Феномен молодої мілітарної поезії. ***КА.*** *Порівняння висвітлення проблеми життя і смерті у творах Галини Пагутяк та Василя Стефаника. Мотив заповіту / творчого підсумку у творчості українських і зарубіжних поетів. Мотив морального вибору в часи історичних зламів у «Я (Романтика)» Миколи Хвильового та «Інтернат» Сергія Жадана. Меланхолійна тональність віршів Федеріко Гарсії Лорки, Олександра Олеся та Костя Москальця. Порівняння поезії Бориса Гуменюка із поезією Тараса Шевченка: трансформація образів ворога, боротьби та омріяного миру. Порівняння провідних мотивів віршів Віслави Шимборської «Кохання з першого погляду» та Костя Москальця «Вона».* ***МП****. Пісня Юрія Юрченка на слова Максима Кривцова «Жовтий скотч» («Юркеш» («Yurcash»)). Творчість гурту «DakhaBrakha». Проєкт «Тельнюк: Пісні війни». Документальні фільми про російсько-українську війну. Х/ф «Кіборги» (реж. Ахтем Сеітаблаєв, Україна, 2017). Х/ф «Черкаси» (реж. Тимур Ященко, Україна, 2019). Фотоцикли Євгена Малолєтки. «Єремія*	характеристика ліричного героя або характеристика образу головної героїні вірша Костя Москальця «Вона». Есе «Мій “щасливий випадок”»: написання тексту про подію в житті учня / учениці, яка здавалася випадковою, але мала важливі наслідки. Творче завдання «Моє риторичне запитання»: написання додаткового куплету до пісні в стилі Боба Ділана, що відображає гостру проблему сучасності, яка хвилює учня. Есе «Що не минає ніколи?»: письмовий роздум про вічні цінності, які допомагають людині залишатися людиною навіть у найважчих випробуваннях. *Дослідження мовлення* Дослідження лексики, що створює атмосферу античності та інтелектуальної напруги в тексті.

	плакав» гурту Nazva. Пісня «Вона» у виконанні Тараса Чубая. Переспіви пісні «Вона» різними виконавцями. Програма ментального здоров'я «Ти як?». Енджі Крейда «Враже» (на вірш Людмили Горової). Подкасти та відеоінтерв'ю з ветеранами. Проєкти «Ukraïner», «Локальна історія», «День, якого не повинно бути». *Пісня Збігнєва Прайснера «Miłość od pierwszego wejrzenia» на вірш В. Шимборської.* ***МЗ.** Психологія, філософія, історія, географія, економіка, громадянська освіта, релігієзнавство.* **Сучасний погляд.** Ярослав Мельник. «Далекий простір». Валерій Шевчук. «Дім на горі». Жозе Сарамаґо. «Сліпота». Артур Дронь. «Гемінґвей нічого не знає». Володимир Аренєв. «Дитя песиголовців». Кадзуо Ішіґуро. «Не відпускай мене». «Клара і сонце». Тамара Горіха Зерня. «Доця». Гліб Бабич. «Подай зброю мені». Едіт Еґер. «Вибір. Прийняти можливе». Василь Шкляр. «Чорний Ворон. Залишенець». Марія Матіос. «Солодка Даруся». Софія Андрухович. «Фелікс Австрія». Артем Чех. «Хто ти такий?». Ілларіон Павлюк. «Я знаю, вас цікавить пітьма».	Проєктне дослідження «Українська сучасна мілітарна література: імена та обличчя». Лінгвістичне спостереження: аналіз військової лексики та професіоналізмів у творі, з'ясування їхньої ролі у створенні ефекту достовірності та документальності оповіді. Проєктне дослідження «Трансформації образу воїна в українській та зарубіжній літературі». Створення антивоєнного плаката з використанням однієї з цитат твору. Візуалізація тексту: створення візуального вірша шляхом викреслювання слів, які не ключові у створенні художнього образу, щоб залишити лише «своє» коротке послання. Проєкт «Поезія в цифрову епоху»: створення візуальної цитати (постера) для соцмереж на основі одного з рядків вірша,

	Мар'яна Савка. «Брови готично зведені д'горі…». Галина Крук. «Сказати собі чесно, якомога чесніше». «Жінка на ім'я Надія». Сергій Жадан. «І коли тебе запитають: навіщо?». Галина Пагутяк. «Косар». Борис Гуменюк. «Саперна лопатка». Хорхе Луїс Борхес. «Книга піску».	підбір шрифту й фону, що відповідають настрою твору. Міні-проєкт «Сучасний героїчний епос»: дослідження продовження традиції українських козацьких пісень та дум у популярних піснях. Складання «карти емоцій»: графічне відображення зміни настрою в поезіях. Проєкт «Поезія як терапія»: створення міні-презентації або серії візуальних карток (цитат) із віршів, які можуть підтримати людину в кризовий момент.
Підсумки і узагальнення		
ГР 1 Використовує доцільний спосіб фіксування усного повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, дотримуючись достовірності та засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 МОВ 1.2.2-1]. **ГР 2**	Узагальнення та систематизація вивченого за навчальний рік та курс профільного навчання.	*Усна взаємодія* Прослуховування повідомлень / аудіотексту з наступним обговоренням. Формулювання уточнювальних запитань до прослуханого тексту. *Робота з текстом* Коментування і обґрунтування актуальності порушених в прочитаних творах проблем.

Коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема медіатекстах) за тематикою обраного профілю або художніх текстах проблем, спираючись на суспільно-державні (національні) цінності України, українські історико-культурні надбання і традиції у світовому ціннісному контексті [12 МОВ 2.2.1-1]. **ГР 3** Створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 МОВ 3.2.1-1]. **ГР 4** Задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послуговуючись здобутими знаннями з мови [12 МОВ 4.2.1-1].		Представлення творчих проєктів. Літературні вікторини і конкурси. *Письмова взаємодія* Опис власних літературних уподобань усно та/або графічно (малюнок, плакат, колаж, презентація або ін.). Перетворення графічної інформації (схема, таблиця) на текстову і навпаки. *Дослідження мовлення* Представлення результатів досліджень.

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Упровадження Державного стандарту профільної середньої освіти вимагає переосмислення уявлень про вивчення предметів мовно-літературної освітньої галузі. Перехід до старшої профільної школи зумовлює необхідність створення такого освітнього середовища, яке б не тільки забезпечувало засвоєння академічних знань, а й формувало свідому, емоційно зрілу особистість із критичним мисленням, здатну до самореалізації у глобалізованому світі. Прикінцева частина цієї модельної навчальної програми «Інтегрований курс української і зарубіжної літератури. 10–12 класи. Основний рівень» визначає концептуальні засади взаємодії учасників освітнього процесу, окреслює спектр сучасних методичних підходів та інноваційних технологій навчання, а також деталізує багаторівневу систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, що базується на компетентнісному підході.

Запропонована методологічна рамка слугує орієнтиром для вчителів-практиків у конструюванні власних робочих програм, забезпечуючи гнучкість, академічну свободу та відповідність найсучаснішим вимогам Нової української школи.

Основною **стратегією** організації освітнього процесу під час вивчення інтегрованого курсу літератури є *педагогіка партнерства*. Вона виступає ключовим компонентом формули Нової української школи та передбачає докорінне перетворення традиційної системи навчання на користь суб'єкт-суб'єктної взаємодії. У старшій профільній школі, де здобувачі освіти стикаються зі складними життєвими, філософськими та етичними проблемами, порушеними в класичній та сучасній літературі, педагогіка партнерства стає не просто методичним інструментом, а необхідною умовою ефективного когнітивного та емоційного розвитку.

Важливим вектором стратегії співпраці є *розподілене лідерство*. Учні залучаються до спільного планування освітніх траєкторій, вибору текстів для позакласного чи альтернативного читання (із рубрики «Сучасний погляд»), визначення тем для проєктної діяльності. Такий підхід формує внутрішню мотивацію до навчання, оскільки учні та учениці відчувають власну причетність до створення курсу.

Досягнення очікуваних результатів навчання, окреслених у Державному стандарті для мовно-літературної галузі, забезпечується поєднанням *компетентнісного*, *діяльнісного*, *особистісно орієнтованого*, *інтегрованого* та *компаративного* підходів.

Компетентнісний підхід є ключовим для модельної програми. Сучасне вивчення літератури остаточно відходить від простого накопичення фактологічного матеріалу на користь формування життєво необхідних

компетентностей: мовно-комунікативної, читацької, громадянської, міжкультурної та інформаційно-цифрової. Текст розглядається як підґрунтя для вдосконалення навичок критичного та усвідомленого читання, уміння розрізняти факти й судження, виявляти маніпулятивні впливи та застосовувати здобуту інформацію для розв'язання реальних життєвих проблем.

Діяльнісний підхід сприяє зміні ролі здобувача освіти із пасивного отримувача інформації на активного дослідника і творця культурних сенсів. Осягнення художнього твору відбувається виключно через активну пізнавальну діяльність: створення індивідуальних і колективних проєктів, участь у дискусіях у режимі реального часу (як офлайн, так і в цифровому середовищі), проведення мікродосліджень особливостей авторського стилю, написання есе різної жанрово-стильової належності.

Особистісно орієнтований підхід дозволяє враховувати індивідуальні психологічні особливості, інтереси та попередній читацький досвід ліцеїстів. Цей підхід реалізовано через надання широкої академічної свободи. Учитель має право адаптувати програму, змінювати послідовність тем, розширювати або ущільнювати вивчення певних розділів залежно від профілю класу. Важливою складовою Програми є рубрика «Сучасний погляд», яка пропонує альтернативні тексти для самостійного опрацювання та обговорення.

Компаративний (порівняльний) підхід є визначальним для інтегрованого курсу, оскільки дозволяє подолати штучну ізольованість національної літератури та представити її як невіддільну частину глобального цивілізаційного процесу. Вивчення української та зарубіжної літератури в єдиному хронологічному або тематичному потоці дає змогу учням досліджувати типологічні збіги, мандрівні сюжети, вічні образи та діалог культур у часі. Рубрика програми «Компаративний аналіз» (КА) пропонує конкретні вектори для такого зіставлення. Завдяки такому підходу реалізується принцип україноцентризму: національна культурна спадщина не розчиняється у світовій, а розглядається як самобутнє явище, здатне вступати в рівноправний діалог із найкращими зразками світового письменства.

Упровадження вищеописаних методичних підходів у щоденну педагогічну практику вимагає оновлення інструментарію вчителя та залучення **методів і технологій**, що відповідають специфіці когнітивної діяльності сучасної молоді. Тематичне наповнення інтегрованого курсу створює умови для використання евристичних, дослідницьких та інтерактивних технологій, які стимулюють глибоке осмислення тексту та розвиток емоційного інтелекту.

Однією з ефективних технологій для профільної школи є модель *«перевернутий клас»*: вивчення теоретичного навчального матеріалу учні здійснюють самостійно вдома за допомогою відеолекцій, інтерактивних презентацій чи подкастів. Вивільнений час на уроці використовується для того, що потребує найбільшої підтримки з боку вчителя: глибокого аналізу художнього тексту, розв'язання проблемних ситуацій, дискусій, роботи в малих групах та виконання практичних завдань.

Технологія розвитку *критичного мислення* є наскрізною для всього курсу. Сучасний інформаційний простір вимагає вміння досліджувати тексти, виявляти приховані сенси та підтекст. Програма передбачає активне використання інструментів візуалізації мислення, зокрема складання ментальних карт та концептуальних / порівняльних схем. Замість написання традиційних лінійних конспектів, учні створюють складні візуальні структури, що відображають взаємозв'язки між літературними напрямами, еволюцію персонажів або систему мотивів у ліриці. Високу ефективність демонструє застосування SWOT-аналізу для розбору літературних героїв чи композиційних складників твору.

Проєктне навчання та *дослідницькі методи* становлять основу самостійної пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Програма пропонує широку палітру проєктів: від класичних літературознавчих мікродосліджень (наприклад, аналіз функціонування архетипів у масовій та елітарній літературі, дослідження перетворення лексики в періоди суспільних криз) до створення сучасних медіапродуктів. Проєктна діяльність стимулює креативність: учні розробляють буктрейлери до прочитаних творів, створюють цифрові плакати, записують літературні подкасти, конструюють віртуальні екскурсії з локаціями улюблених романів (наприклад, «Стежками зачарованої Десни» або «Київ у романі В. Підмогильного "Місто"»). Такі види робіт не тільки поглиблюють розуміння літератури, а й формують критично важливі цифрові компетентності.

Інтерактивні та *комунікативні* методи забезпечують формування навичок усного мовлення, аргументації та публічного виступу, які є ключовими для соціальної успішності випускників. Програма передбачає регулярне проведення дебатів, диспутів, сократівських семінарів та круглих столів. Обговорення таких гострих тем, як «Канон: застигла догма чи живий організм?», «Екранізація: популяризація чи спрощення літературного твору?» змушує учнів шукати переконливі аргументи, слухати опонентів, розпізнавати софістику та логічні хиби, а також зберігати емоційну рівновагу під час гострих суперечок.

Метод рольових ігор (наприклад, симуляція роботи редакційної колегії видавництва або пресконференція з літературним персонажем) дозволяє учням «прожити» певну ситуацію зсередини, розвиваючи емпатію та навички врегулювання конфліктів.

Сторітелінг як метод навчання адаптується для потреб старшої школи в ролі інструменту емоційного залучення. Вчителі та учні виокремлюють тези, що пов'язують класичні тексти з особистим досвідом сучасного підлітка. Це може набувати форми написання альтернативних фіналів для відомих творів, створення «щоденників» від імені другорядних персонажів або написання есе-рефлексій, де учень аналізує власні емоційні стани крізь призму прочитаної поезії.

Шкільний аналіз тексту має стати не просто механічною роботою, а справжньою творчою співпрацею між автором і читачем. Кожна літературна доба зосереджує увагу читача на чомусь актуальному саме в цей час. Здобувач освіти має розуміти, що його погляди та цінності також впливають на те, як буде пояснений літературний текст.

Справжній літературний аналіз починається з «розумового подиву» – коли якийсь образ чи подія в книжці приголомшує читача. Саме це збентеження стає «входом» у глибини тексту. Такий підхід допомагає не «ковзати по поверхні», а відшукати приховані зв'язки, суперечності, які і є осердям кожного визначного твору.

Структуралістський підхід – це метод аналізу, при якому літературний твір розглядають як складну систему, де все працює за певними правилами. У цій системі жодне слово чи образ не існують самі по собі – вони набувають значення лише у зв'язку з іншими частинами твору, створюючи єдину логічну структуру.

Герменевтичний підхід – це спосіб аналізу, де головним є не просто розбір речень, а мистецтво розуміння прихованих смислів. За цим методом художній твір сприймається як особливий світ автора, який читач має не просто прочитати, а «прожити», усвідомити. Найважливішим тут є зв'язок у трикутнику «автор – текст – читач», де сенс твору народжується саме в момент їхньої взаємодії.

Центральним методологічним інструментом тут є «герменевтичне коло» – концепція, яка передбачає шлях аналізу від окремих деталей до цілого і повернення від цілого до глибшого осмислення деталей.

Психологічний метод – переносить увагу на психологію творчого процесу та особливості сприйняття твору читачем. Слово розглядається як первинний художній образ, який у взаємодії з іншими словами-образами втрачає своє постійне значення і стає основою для естетичної цілісності літературного тексту. Психологічний підхід дає змогу зрозуміти внутрішню логіку вчинків героїв, яка часто здається ірраціональною з погляду сюжету, але є цілком виправданою в межах «психологічного реалізму» твору.

Компаративний (порівняльний) аналіз – це метод дослідження, за якого зіставляємо твори авторів із різних країн, щоб знайти між ними спільні теми, героїв або сюжети. Замість того, щоб вивчати кожну літературу окремо, цей підхід допомагає побачити її як єдиний світовий процес, де ідеї вільно подорожують через кордони.

Компаративний аналіз працює на кількох рівнях: шукаємо, хто з авторів надихався чужими творами (генетичні зв'язки), чому схожі герої з'являлися в різних народів незалежно один від одного (типологічні подібності) та як текст змінюється під час перекладу. Важливо розуміти, що твори для порівняння не обирають випадково – вони мають бути об'єднані спільною проблемою. Таке дослідження потребує підготовки: знання історії написання творів та особливостей епохи. Завдяки такому зіставленню розуміємо, як різні культури впливають одна на одну і як один і той самий сюжет може по-різному звучати в різних країнах.

Постколоніальна теорія – це спосіб аналізу того, як колишні імперії впливали на культуру та свідомість підкорених ними народів. Головна мета цього підходу – зрозуміти, як колонізатори використовували мову та літературу, щоб утвердити свою владу, і як пригноблені народи чинили опір тиску, намагаючись відновити власну ідентичність.

Постколоніальний аналіз фокусується на культурі та слові: у текстах «шукають» ознаки «культурного панування» та звертають увагу на те, як література допомагає народу звільнитися від нав'язаних імперських міфів.

Екокритика – це спосіб аналізу тексту, який досліджує стосунки між літературою та природою. Головна ідея цього підходу полягає в тому, щоб перестати дивитися на світ лише очима людини (антропоцентризм) і почати сприймати Землю як єдине ціле, де все живе має однакову цінність. Аналізуючи твір, звертають увагу на те, як автор описує довкілля: чи це просто декорації для сюжету, чи природа є повноцінним героєм, який має свій голос і права.

Під час літературного аналізу рідко користуються лише одним способом вивчення книжки. Найцікавіші відкриття стаються тоді, коли ми поєднуємо різні підходи.

Система оцінювання в профільній школі НУШ (10–12 класи) зазнала концептуальних змін, визначених Державним стандартом профільної середньої освіти. Оцінювання перестає бути інструментом жорсткого контролю чи покарання, натомість перетворюючись на навігатор освітнього процесу, який надає учневі зворотний зв'язок про його досягнення та окреслює зони найближчого розвитку. Мовно-літературна освітня галузь передбачає оцінювання за чотирма групами результатів (ГР), які комплексно охоплюють усі аспекти рецептивної, продуктивної, дослідницької та комунікативної діяльності здобувачів освіти:

ГР 1. Усна взаємодія: здатність сприймати, аналізувати та використовувати усну інформацію в різних комунікативних ситуаціях; вміння розпізнавати маніпуляції (невідповідність вербальних і невербальних сигналів), обстоювати власну позицію, керувати емоційним станом під час публічних виступів та долати комунікативні перешкоди.

ГР 2. Робота з текстом: навички сприймання, глибокого аналізу, інтерпретації та критичного оцінювання множинних текстів різних форматів (друкованих, цифрових, художніх, медіатекстів). Це вміння розрізняти факти і судження, виявляти авторські стратегії та застосовувати отриману інформацію для збагачення власного досвіду й розв'язання реальних проблем.

ГР 3. Письмова взаємодія: компетентність у створенні текстів різної жанрово-стильової належності з обов'язковим дотриманням норм літературної мови та принципів академічної доброчесності. Ця група також охоплює здатність безпечно і конструктивно взаємодіяти в цифровому середовищі, редагувати власні й чужі тексти.

ГР 4. Дослідження мовлення та літератури: здатність до спостереження за мовними й літературними явищами, проведення мікродосліджень (наприклад, аналіз стилістики, архетипів чи інтертекстуальності), задоволення потреб у мовленнєвій творчості та рефлексія щодо власного мовленнєвого самовдосконалення.

Стратегія оцінювання спирається на гармонійне поєднання двох систем: ***формувального*** (поточного) та ***підсумкового оцінювання***, кожна з яких виконує специфічні дидактичні функції.

Формувальне оцінювання – це «оцінювання для навчання», безперервний процес відстеження індивідуальної динаміки учня. Його головна мета – не виставлення балів у журнал за кожну помилку, а надання своєчасного, конструктивного зворотного зв'язку, який допомагає здобувачу освіти зрозуміти свої сильні сторони та визначити шляхи подолання труднощів.

У контексті педагогіки партнерства формувальне оцінювання передає частину відповідальності за результат самому учневі, формуючи метакогнітивні навички. На уроках літератури широко застосовується самооцінювання, коли учень самостійно порівнює свої досягнення з розробленими критеріями, та взаємооцінювання, під час якого учні в парах чи групах рецензують проєкти або есе одне одного, вчаться надавати коректну критику та приймати її. Формувальне оцінювання знімає психологічну напругу, дозволяючи учням експериментувати з текстом і не боятися робити помилки під час творчих пошуків.

Підсумкове оцінювання (тематичне, семестрове, річне) здійснюється для встановлення рівня досягнення обов'язкових результатів навчання, регламентованих Державним стандартом та модельною програмою. Оцінювання здійснюється за загальноприйнятою 12-бальною шкалою, яка структурована за чотирма рівнями навчальних досягнень.

Галузеві критерії оцінювання побудовані за принципом накопичення: кожен наступний рівень поглинає вимоги попереднього та додає нові когнітивні й діяльнісні виклики.

Адекватна та об’єктивна оцінка різнопланової діяльності учнів 10–12 класів неможлива без використання диверсифікованого, гнучкого та сучасного інструментарію. Вчитель літератури отримує значну автономію у виборі методів вимірювання навчального поступу, орієнтуючись на специфіку предмета та індивідуальні особливості класу.

Одними з ефективних інструментів для забезпечення прозорості формувального та підсумкового оцінювання є **аналітичні рубрики** та **контрольні списки**.

Рубрики містять чіткі описи для кожного критерію оцінювання та кожного рівня якості. Наприклад, під час оцінювання літературного есе (ГР 3) рубрика може включати такі параметри: повнота розкриття теми, оригінальність тези, якість і доречність аргументів з опорою на текст твору, логічність композиції, дотримання норм академічної доброчесності та рівень мовного оформлення (грамотність). Якщо учні отримують таку рубрику до початку виконання завдання, вона слугує для них орієнтиром, спрямовуючи зусилля в правильне річище.

Контрольні списки є простішим інструментом, що складається з переліку обов’язкових елементів, які мають бути присутні в роботі (наприклад, під час підготовки до дебатів чи створення цифрової презентації). Вони найкраще підходять для самоперевірки та етапу редагування.

Для відстеження довгострокової динаміки навчального поступу може використовуватися портфоліо. **Електронне або фізичне портфоліо учня** накопичує найкращі зразки його робіт за семестр чи рік: чернетки та фінальні версії есе, результати мікродосліджень, творчі проєкти, результати виконаних тестів та обов’язкові рефлексивні нотатки. Аналіз портфоліо дозволяє вчителю побачити еволюцію читацьких і письменницьких навичок здобувача освіти й забезпечує міцне підґрунтя для аргументованого виставлення семестрових балів. Крім того, для щоденного формувального оцінювання використовуються швидкі техніки зворотного зв’язку, такі як «Рюкзак досягнень» або «Квиток на вихід» тощо.

ДОДАТОК 1

Список для додаткового (позакласного) читання
10 клас

Із української літератури

Григорій Сковорода. «Фабула» («Старичок нѣкій Філарет в пустиннѣ…»).
Микола Гоголь. «Вій».
Григорій Квітка-Основ'яненко. «Маруся».
Тарас Шевченко. «Гоголю», «Блаженний муж на лукаву…», «Подражаніє 11 псалму», «Молитва», «Наймичка», «Марія», «Великий льох».
Пантелеймон Куліш. «Орися».
Марко Вовчок. «Маруся», «Народні оповідання».
Іван Нечуй-Левицький. «Микола Джеря».
Іван Карпенко-Карий. «Сава Чалий», «Хазяїн».
Панас Мирний. «Лихі люди», «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».
Ісмаїл Гаспринський. «Арслан-киз» («Дівчина-левиця»).
Анастасія Нікуліна. «Зграя».
Олена Рижко. «Гетьман на літо».
Андрій Бачинський. «Ватага веселих волоцюг».

Із зарубіжної літератури

Данте Аліґ'єрі. «Божественна комедія».
Джон Донн. «Щоб мучить мене…».
Луїс де Гонгора-і-Арготе. «Галерник».
Едгар Алан По. «Ворон».
Адам Міцкевич. «Кримські сонети».
Гюстав Флобер. «Пані Боварі».
Ромен Ґарі. «Повітряні змії».
Тумас Йоста Транстремер. Лірика.
Мо Янь. «Геній».

Крістоф Рансмайр. «Останній світ».
Сью Таунсенд. Цикл творів про Адріана Моула.
Йоанна Ягелло. «Кава з кардамоном».

11 клас

Із української літератури

Іван Франко. «Ой ти, дівчино, з горіха зерня…», «Легенда про вічне життя», «Якби ти знав, як много важить слово…», «Святовечірня казка», «Вільгельм Тель», «У кузні», «Перехресні стежки».
Василь Стефаник. «Марія», «Сини».
Ольга Кобилянська. «Битва».
Леся Українка. «Давня весна», «To be or not to be?..», «Бояриня», «Кассандра», «Камінний господар».
Осип Маковей. «Ярошенко».
Євген Плужник. «Вчора над містом летіли гуси», «Все більше спогадів і менше сподівань…», «Вчись у природи творчого спокою», «Недуга».
Володимир Винниченко. «Гріх», «Момент».
Микола Вороний. «Vae victis!».
Олександр Олесь. «З журбою радість обнялась...», «Яка краса: відродження країни!», «По дорозі в Казку».
Павло Тичина. «Золотий гомін» (уривки).
Майк Йогансен. «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію».
Максим Рильський. «На білу гречку впали роси...», «Запахла осінь в'ялим тютюном...».
Микола Зеров. «Вергілій», «Данте», «Pro domo».
Михайль Семенко. «Місто» («Осте сте…»), «Бажання», «Запрошення», «Квіти зла».
Таїр Халілов. «До останнього подиху».

Із зарубіжної літератури

Волт Вітмен. «Листя трави», «О Капітан!».
Альбер Камю. «Чума», «Міф про Сізіфа».
Гійом Аполлінер. «Міст Мірабо», «Лорелея», «Зарізана голубка й водограй».

Джордж Орвелл. «1984», «Колгосп тварин».
Бертольт Брехт. «Матінка Кураж та її діти».
Пауль Целан. «Фуга смерті».
Ясунарі Кавабата. «Тисяча журавлів».
Хуліо Кортасар. «Менади».
Ежен Йонеско. «Носороги».
Джон Майкл Грін. «Провина зірок».
Томас Кініллі. «Список Шиндлера».

12 клас

Із української літератури

Ірина Вільде. «Сестри Річинські».
Богдан-Ігор Антонич. «Село», «Вишні».
Улас Самчук. «Марія».
Василь Барка. «Жовтий князь».
Ігор Костецький. «Повість про останній сірник».
Євген Маланюк. «Напис на книзі віршів», «Знаю – медом сонця…», «Прозріння».
Олесь Гончар. «Модри Камень», «Чорний яр».
Василь Симоненко. «Де зараз ви, кати мого народу?..», «Там, у степу, схрестилися дороги…», «Я...» («Він дивився на мене тупо...»), «Перехожий», «Вино з троянд», «Суперники».
Григір Тютюнник. «Зав'язь».
Василь Стус. «О земле втрачена, явися...», «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...», «За літописом Самовидця».
Дмитро Павличко. «Коли ми йшли удвох з тобою...», «Я стужився, мила, за тобою...», «Вулиця Джохара Дудаєва у Львові», «Якби я втратив очі, Україно…», «О рідне слово, хто без тебе я?», «Ти зрікся мови рідної…».
Іван Багряний. «Огненне коло».
Павло Загребельний. «Диво», «Роксолана».
Володимир Малик. «Таємний посол».
Оксана Забужко. «Музей покинутих секретів».
Марія Матіос. «Солодка Даруся».

Василь Шкляр. «Чорний ворон. Залишенець».
Ліна Костенко. «І все на світі треба пережити», «І жах, і кров, і смерть, і відчай…», «Вечірнє сонце, дякую за день!», «Життя іде і все без коректур...», «Моя любове! Я перед тобою...», «Мій перший вірш написаний в окопі...», «Доля», «Святвечір», «Берестечко», «Осінній день…», «Українське альфреско», «Світлий сонет».
Василь Трубай. «Ріка».
Олександр Ірванець. «Маленька п'єса про зраду для однієї актриси».
Олександр Михед. «Позивний для Йова».

Із зарубіжної літератури

Еріх Марія Ремарк. «Три товариші».
Джером Селінджер. «Ловець у житі».
Хорхе Луїс Борхес. «Дзеркало і маска».
Томас Стернз Еліот. Поезії.
Поль Елюар. Поезії.
Ґабріель Ґарсія Маркес. «Сто років самотності».
Ернест Гемінґвей. «Старий і море», «По кому подзвін».
Умберто Еко. «Ім'я троянди».
Курт Воннегут. «Бойня номер п'ять».
Патрік Зюскінд. «Парфуми: Історія одного вбивці».
Фрідріх Дюрренматт. «Візит старої дами», «Суддя та його кат».
Милорад Павич. «Хозарський словник», «Зоряна мантія», «Дамаскин», «Скляний равлик».
Денієл Кіз. «Квіти для Елджернона».